ОММУНИС АЖАЛАЙ ЖАБХАЛАНТА ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ

РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(11993) | 1969 оной апрелиин 15, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ГАЗАРАА БОРНОЙЛЖО ЭХИЛЭЭБДИ

ХОНХОЛО. (Телефоноор абтаба). Энэ жэлдэ манай эндэ саһан бага байжа, газарай эртэ харлаһан дээрэһээнь таряалангай шииг нойтые алдахагүйн тула хүрьһэнэйнь дээгүүрээ гэдэжэ эхилһэн дары борнойлжо захалаабди.

Хада, гүбээгэй, үбэр наруули газарай сэбэр паар, намарай паар эгээн түрүүн борнойлогдожо эхилээ. Тиихэдээшье газарай хүрьһэнэй һайн гэдэһэн хойнонь — үдэһөө хойшо агрегадуудаа гарганабди.

Эхилһээр дүрбэн хоног соо «ДТ-54», «ДТ-75» тракторнуудтай 9 агрегат хамтадаа 600 гаран га таряалан борнойлжо, шииг нойтыень хушаба. Дүршэлтэй трактористнар Резван Сагиев, Иван Стулев, Андрей Антонов гэгшэд илангаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ.

Бүхы 1400 гектар сэбэр паар болон 2100 гектар намарай паараа богонихон болзорто борнойлжо, шииг нойтыень хушахабди.

Тэрэшэлэн Хонхоло голой мүльһэнэй зарим газараараа хайлаад, уһанайнь урдажа эхилхэлээр тэрэнииень һубаг ханаабаар гаргажа, сабшалангаа уһалжа захалаабди. Үсөөхэн хоног соо 12 луговодууд 100 гаран га газар уһалаад байна.

И. КОЗЛОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай. «Искра» колхозой главна агроном.

МУНИС СУББОТНИК

н 12-то бүхы совет орон доторнай олониитын субботник болоо.

50 жэлэй саада тээ Москва-Сортировочная депошэдэй субботнигто гаража, һайн дураараа Эхэ туһада эдэбхитэй шударгыгаар ажаллахар Ильич Ленин тэрээниие агууехэ үүсхэл гээд, «Коммунис субботнигуудай» туйлай ехэ удха ыень гүнзэгыгөөр тодорхойлһон байна. «Ажа- дээшэлүүлхэ, ажалай шэнэ журамда орохо, ажабайдалай социалис эрхэ нүхэсэл хангаха хэ- эришэдэй ушар ёһоо мэдэжэ, һайн дураараа гын үльгэр жэшээ бидэндэ харуулдаг туладаал субботнигууд» тон ехэ, түүхэтэ удха шанартай» й заагаашань мэдээжэ.

ороной хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хааг- ажалшад коммунис субботнигуудта хэзээ бүхэн- эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бүри бэхижүүлхээр бэлэн руулдаг. Владимир Ильич Ленинэй өөрөө халуусаһан, түрүүшын гайхамшагта субботнигой бонь хойшо 50 жэл гүйсэһэнэйнь ойн баярай суб- дэлгэр Советскэ Союз доторнай хаана яанагүй тэйгээр үнгэрбэ. Энэ субботнигто олон миллион баадалсажа, шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ субботнигто хүдэлжэ олоһон мүнгэеэ ажалшаднай жасада бүри мүһэн оруулаа. Айхабтар ехэ арьдэбэ.

ай субботник илангаяа ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгородуудташье, хүдөө нютагуудташье олон түмэн хабаадалгатай митингнүүд болоо. Социалис Эсэгэ саашадань мандуулхын тулада эсэхэ сусахые хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахаар бэлэн байһан хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад, эрдэмалтайгаар мэдүүлбэд. Субботнигой болоһон үдэр ажалай үльгэр жэшээ илангаяа эли тодоор хараг-

Союзайнгаа олон миллион ажалшадтай хамта убликын ажалшад субботнигто олооро гаража, хитэйгээр, солбон шударгыгаар ажаллабад. Фаб- завод бүхэндэ, барилга дээрэ, колхоз болон совхоз мунис ажалай сууряан хүсэ ехэтэйгээр зэдэлбэ. кымнай ниислэл хото Улаан-Үдын хүдэлмэри- субботнигто шэн габьяата ажалаараа шалгарба. енто ЛВРЗ болон мяханай комбинадай, «Теплоизированнэ шэлэй болон авиационно заводуу- эмбын фабрикын болон бусад олон предприяти- мэришэд ехэ үүсхэл оролдолго гаргаа. Тэдэнэр алай үндэр дээдэ үльгэр жэшээ харуулаа. Эхэ ндалда бэлэг барихын тула бүхы аймагуудай шагай шударгыгаар хүдэлбэ. Гансахан Хяагтын мышленна предприятинуудта, колхоз, совхозууд- илгануудта 10000 гаран хүн субботнигто гаража дээрээ аймаг соо айхабтар ехэ юумэн хэгдээ. отажна фабрикын хүдэлмэришэд илангаяа габ- аллаа. Фабрикын аяар 950 хүн субботнигто йха юм. Тэдэнэр 1,5 тонно нэхэмэл утаһа, бусад дые гаргажа, табан жэлэй жасада бэлэглэһэн элэн соёл культурын городской байшан, 48 квар- рын гэр, Хираанай—Адагай дунда һургуули ба- зуугаад хүн хүдэлөө. Зэдын аймагай бүхы 9300 хүн субботнигто хабаадалсаа. Малай бай- лон машина техникэ заһабарилха, сабшалангай хэ, шэбхэ зөөхэ, үрэһэ хүрэнгэ томо жэжээрнь бэлэдхэхэ, барилгын модо оруулха гэхэ мэтээр мэри хэгдээ. Торийн совхозой 700 гаран хүдэл- трактор, 20 автомашина субботнигто хүдэлһэн

хэндэ ажалшад субботнигто олооро эмхитэй- ехэ хүдэлмэри хэбэ. Совет хүнүүдэй эдэбхи ргүй ехэ байһаниинь баһа дахин элирбэ. Ма- агууехэ үүсхэлэй ошон улам бүри хүсэтэйгөөр, ргэнөөр дэлгэржэ байһаар. Коммунис ажалай эхэбди гэжэ Ленинэй хёрхо хурсаар, сэсэн мэрэнь манайда хэлбэришэгүй бэелүүлэгдэнэ.

нэй түрэһөөр 100 жэлэйнь түүхэтэ ойе нэрэтэй тэмдэглэхын түлөө совет хүнүүдэй шэн габьяа- жэ байһыень, социалис мурысөөнэй хэзээ хэзээ- далайсатайгаар дэлгэржэ байһыень олониис субботник эли тодоор харуулба.

МОСКВАГАЙХИДАЙ ХУБИТА

МОСКВА. (ТАСС). Үнгэрөөшэ субботодо—апрелиин 12-то 50 жэлэй түүхын нэгэ хуудаһа һэхэһэндэл, СССР-эй ВДНХ-да дуутай шуутай байба. «Варшавянка», «Смело, товарищи в ногу!» «Наш паровоз, вперед лети!» гэһэн дуунууд динамигһаа зэдэлжэ, революционно уг заншалда үнэн байһанай тангариг шэнгеэр дуулдана.

Хаа хаанагүй улаан тугууд, транспарантнууд, «1919—1969» гэһэн тоонууд холоһоо толотон харагдана. Выставкын павильонууд соо табигдаһан 100 мянган экспонат агууехэ үүсхэлэй үе сагһаа эхилээд, мүнөөдэрэй бодото байдал хүрэтэр Октябриин ороной хүгжэн һалбарһан замые харуулна. Выставкын энэ үдэрэйшье ажал хүдэлмэридэнь революционно үе сагай мүнөөдэрэй ажабайдалтай холбоотой байһые гэршэлнэ. СССР-эй ВДНХ-да ажалладаг бүхы хүнүүд ойн баярай субботнигто хабаадаа. Москвагай предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд туһалхаяа ерээ.

«В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой» гэһэн туйлай ехэ экспозици нээхээр эндэ бэлдэжэ байнхай. Хэхэ юумэнь үшөөл ехэ. Энэ бэлэдхэлые шамдуулха гэһэн зорилго субботнигто хабаадагшад табяад, дайшалхы ёһоор ажаллаба. Бульдозернууд таршаганана, башенна кранууд тухагүй эрьелдэнэ, ашаа тээһэн олон тоото машинанууд нишэ тиишээ гүйлдэнэ. Барилгашад субботнигто ерэһэн туһалагшадтаяа хамта «Садоводство», «Птицеводство», «Цветоводство» болон выставкын бусад шэнэ ордонуудые үндэрлүүлээ. (ТАСС).

* * *

«Серп и Молот» гэжэ Москвагай металлургическа заводой томо байшангуудай дэргэдэ үглөөгүүр эртэ хүнүүд олооро сугларба. Коммунис субботнигто ерэгшэ металлургнуудай дунда заводой ветеран Иван Александрович Чихачев бии байгаа. Түрүүшын коммунис субботнигой 10 жэлэй ойдо зорюулжа, 1929 ондо энэ заводто үнгэргэгдэһэн субботнигто хабаадаһан намтартай.

Коммунистнууд, комсомолшууд, партийнабэшэ хүнүүд—бултадаа предприятияа шэнэдхэн һэльбэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Металлургнуудай город Новогиреевтэхи гэр байрануудай барилгада заводой хүдэлмэришэдэй олохон бригада хабаадаа.

* * *

Энэ субботын үглөөгүүр майн 1-нэй һайндэрые һануулба. Гоёлой бэшэ, хүдэлмэриин хубсаһа үмдэһэн москвагайхид үйлсөөр яаралтай гэшхэлнэ.

Москвагай барилгашад ойн баярай субботнигой ажалай вахтада эгээн түрүүшээр жагсаа.

Гэр баридаг № 1 комбинадай барилгашад-хабсаргагшад сүүдхэдээ 19 дабхар гэр бодхоодог юм.

СҮЛӨӨТЭ АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭР

ЛУГАНСК. (ТАСС). Энээнһээ урда тээ нимэ эртэ үглөөгүүр хэзээшье эндэ оркестр зэдэлээгүй юм. Үглөөнэй 6 час һаял болоод байбашье һаань, Октябриин революциин нэрэмжэтэ тепловоз бүтээлгын заводто хэдэ мянгаад хүн ерэһэн байба.

Тепловоз бүтээгшэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлаа. Һаяхан бүтээгдэһэн тепловозууд хабсаргалгын цех сооһоо гаража, туршалгада эльгээгдэнэ.

АЛМА-АТЫНХИДАЙ АЖАЛАЙ АМЖАЛТА

АЛМА-АТА. (ТАСС). Алма-Атын 300 мянга үлүүтэй ажалшад коммунис субботнигто хабаадаа. Эдэнэр табан жэлэй жасада хубитаяа оруулба. Казахстанай ниислэлэй промышленна 140 предприяти түрүүшын 4 часай турша соо миллион үлүүтэй түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа.

«Джетысу» гэжэ фирмын конвейернүүдһээ 7000 паар гутал оёгдожо гараа. Жэлэй эхинһээ хойшо алмагдаһан материалнуудаар эдэ гуталнууд оёгдоо.

Ленинэй нэрэмжэтэ проспект субботнигой барилгын шухала талмай болоо. Хуушан гэрнүүдэй орондо мүнөө үеын гоё байшангууд эндэ бодоно. Студентнэр болон алба хаагшадай отрядууд ерэжэ, барилгашадта туһалаа. Гэр баридаг комбинат үдын хоол болотор 300 дүрбэлжэн метр байра хабсарган бодхоогоо.

Алба хаагшад, студентнэр, һурагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернууд үйлсэ талмай, паркнууд соо ошожо, болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хээ.

700 МЯНГАН ХҮН ХАБААДАБА

КИШИНЕВ. (ТАСС). Молдавиин барилгын талмайнууд дээрэ, фабриканууд болон заводуудай цехүүд соо апрелиин 12-ой үдэр ажалай охин бурьялаа. 700 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад ойн баярай субботнигто хабаадаба.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

ДУШАНБЕ. (ТАСС). Таджикистанай 300 шахуу промышленна предприятиин коллективүүд ойн баярай субботнигто гаража, ажалай вахтада жагсаа.

АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭР

БАКУ. (ТАСС). Апрелиин 12-то Азербайджанай ниислэл бүхы дээрээ ажалай вахтада жагсаба. Бакугай олон мянган ажалшад станогуудайнгаа, нефть гаргажа абадаг вышкэнүүдэйнгээ дэргэдэ сугларжа, бүхэли үдэртөө үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулан хүдэлөө.

ЯХАДАЙ „АЛТАН“ СУББОТНИК“

ЯКУТСК. (ТАСС). Алдан хотын ажалай түүхэдэ энэ үдэр алтан үзэгүүдээр бэшэгдэхэ байха. Агууехэ үүсхэлэй 50 жэлэй ой эндэ дайшалхы ажалай, алта ехээр малтажа абахын түлөө мүрысөөнэй үдэр гэжэ соносхогдоо.

Олон янзын мэргэжэлтэй 18 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженернүүд ба техникүүд субботнигто хабаадаба.

ГУРБА МИЛЛИОН ТҮХЭРИГЭЙ ОЛЗО

ТБИЛИСИ. (ТАСС). Тбилисиин промышленна предприятинууд апрелиин 12-ой үдэр ажалай гайхамшаг дэбжэлтэтэйгээр бүхэли үдэртөө хүдэлжэ гараа. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, Тбилисиин ажалшад субботнигой үдэр гурбан миллион үлүүтэй түхэригэй олзо гүрэнэй жасада оруулба.

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАА

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). Владивосток хотын ажалшад апрелиин 12-ой коммунис субботнигто орон доторoo түрүүлэн гараа.

Золотой Рог гэжэ гарамдахи худалдаа наймаанай ба загаһа олзоборилдог портнуудай коллективүүд далайн судануудые шалгаа, тэдэнэй технологическа түхеэрэлгэнүүдые заһабарилаа. Комсомолшуудай үүсхэлээр инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хабаадалгатай бригаданууд эмхидхэгдээ.

Владивостогой барилгын талмайнууд дээрэ 12 мянган барилгашад ажаллажа, 12 ба 16 дабхар гэрнүүдые бодхоогоо.

(ТАСС).

Фоторепортаж

БАГА, ЕХЭГҮЙ

Үглөөгүүр. Эрхирэгэй совхозой конторо соо хүнүүд сугларжал байба. Газаа саһан бударна, һалхилнашье. Тэнгэриин бурхэгшье һаань, хүн зон хүхюу зугаатай. Уданшьегүй хүнүүд автомашинануудта һуужа, хада уулануудай дунда оршодог Һубаряа гэжэ газар тээшэ тужын харгыгаар мордобо.

Һубаряа. Хүбшэ тайгын үндэрһөө Таһархай горхон эхиеэ абадаг. Мүнөө совхозой мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэд луговод Буянта Санжижаповта туһалхаяа нишэ ерээ. Тииһээршье хүрзэ, лоом ханхинажа, халуун ажал эхилшэбэ. Хүдэлжэ байһан хүнүүд бударжа байгаа саһа тоошооношьегүй. Луговодтой хөөрэлдэнэбди.

— Мүнөөдэртөө горхоной һаба, тиихэдэ үшөө 2 километртэ ханааб сэбэрлэжэ дүүргэхэбди. Эндэһээ бусахадамнай, мантай хамта энэ ханаабаар уһан ошолдохо. Энэмнай мүнөө жэлэй ургасын нэгэ эшэ үндэһэн болоно. Нёдондо гектарһаа хорёод центнер үбһэ абаа һэм. Энэ жэл ургасаяа гектарай 25 центнертэ хүргэхэ һанаатайб,— гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Энэ үдэр ажахы дотор коммунис субботнигто бага ехэгүй 800 гаран хүн хабаадаба. Нэгэдэхи отделенидэ огородой модо, шулуун сэбэрлэгдээ, парнигууд түхеэрэгдээ. Дабаатын, Нохойн, Шэбэрэй, Ацагадай сабшалан дээрэ энэ үдэр олон хүн зон гараа.

Ингэжэ Эрхирэгэй совхозой коллектив габшагай ажалай субботнигто гараба. Тэдэнэр үнгэрһэн амаралтын үдэр Эрхирэгэй уһалалгын системэ заһабарилжа, 2,5 километртэ ханааб татажа, ажахы доторoo коммунис субботнигой эхи татаһан юм. Тиихэдэ коммунистнууд энэ ажалаа үргэлжэлүүлхэ. Тэдэнэр Таряатын уһалалгын системэ заһабарилхаар шиидэнхэй.

Бидэнэй Эрхирэгэй совхозой огородшодто ерэхэдэмнай, тэдэнэр туха сүлөөгүй парнигуудаа заһабарилжа байба. Тэдэнэртэ совхозой садоводууд (коммунистка Т. А. Алексеева түрүүтэй) туһална. Тиихэдэ пенсионер Д. Т. Очировшье хүдэлхэеэ ерэнхэй.

— Мүнөөдэр гэртээ һуултагүй. Энэмнай хамтын ажалай нангин үдэр болоно бшуу,— гэжэ Доржо Туруханович хэлэбэ.

Парнигуудай хажууда тракторнууд хойно хойноһоо ерэжэ, хүрьһэ, наг шэбхэ, хюрөөгэй хибэдэһэ буулгана. Эхэнэрнүүд шорой, шэбхэ, хибэдэһэ зөөжэ, парнигуудаа хэнэ. Ажал урагшатай. Комсомолшууд Валя Сандакова Вера Бадмаева хоёр согтой хүхюун хүдэлнэд.

Эрхирэгэй совхозой ажалшад коммунис субботнигые эдэбхи ехэтэйгээр үнгэргэбэ.

Г. РИНЧИНО,
манай тусхай корр.

Зураг дээрэ: (нэгэдэхи) коммунистнууд Һубаряада уһалууриин системэ заһабарилна. (Хоёрдохи) огородшод парнигуудаа табижа байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ЭЖЭ ХҮДЭЛХЭДЭ УРМАТАЙ

убботнигто бултаараа үдэр комбинадайнгаа ойнгоо үйлсэ, талмайгүүдые сэбэрлэтэй болгохо.

мэри комбинадай болоһон хүдэлмэридээрэ абтаһан эрхэ байдал харааиидхэбэри абаха байнабди.

эй 9 часта комбинадай 2500-гаад хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд, алба хаагшад гартаа хүрзэ, хамуур баринхай, нэгэ хүн мэтэ ажаллажа ороо. Час тухай сагай үнгэрөөд байхада предприятиимнай хашаа соо ариг сэбэр болонхой, хүдэлмэришэд тосхоной үйлсэ, гудамжануудаар гаранхай байба.

Коллективэй эмхидхэл, эдэбхиие онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Бүхы хүдэлмэришэднай субботнигто хабаадалсаа. Консервын заводой 500 гаран, колбасна заводой — 400-гаад, мал үүсэлдэг заводой 500-гаад хүдэлмэришэд шударгыгаар хүдэлөө.

Цех, заводуудай партийна организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд субботнигтоо һайнаар бэлдэжэ шадаа гэжэ хэлэлтэй. Эртээнһээ бригада, участогуудай хэхэ ажалынь, хүдэлхэ газарынь тодорхойлогдоһон, зэр зэмсэг бэлдэгдэһэн байгаа бшуу. Тиигэжэ субботнигто хабаадагшад үнэтэ сагаа миин гээгээгүй. Комбинадай коммунистнар бултадаа бусад нүхэдтөө жэшээ харуулан ажаллажа гараба. Гоёл даа, ингэжэ хамтаараа оролдон хүдэлхэдэ.

Энэ үдэр хэһэн юумэеэ мүнгэн дээрэ абажа тоолобол, тиимэ ехэшье болохогүй юм бэзэ. Зүгөөр коллективэй эмхидхэл, эдэбхиие мүнгөөр сэгнэдэггүй ха юм.

Үнгэрһэн субботник манай Ленинэй ордентэ комбинадай коллективэй эбтэй эетэй, ямаршье харюусалгатай хэрэгые нэгэн һаналтайгаар дүүргэжэ шадаха байһаниинь үшөө дахин элишэлэн харуулба.

Ю. ШИТИКОВ,
Улаан-Үдын Ленинэй ордентэ мяха-консервын комбинадай парткомой секретарь.

Э ЮУМЭН ХЭГДЭБЭ

гай түб Багдарин хи зургаануудай бүхэсоюзна комгто эдэбхитэйгээр Хэшээлхэдэ, райфорын, лесхозой хүапрелиин 12-то 50 абадэжэ, үхибүүбуулгаа. КПСС-эй гай хэлхеэ холбоо мүн лэ үхибүүбэлдээ.

ондо ажаһуугшад гэр байрануудаа, үйлсэнүүдээ сэбэрлэхэ талаар ехэ ажал хээ. Эндэ һургуулиин үхибүүд, наһажаал болоһон үбгэд, хүгшэд олоороо хабаадалсаа. КПСС-эй гэшүүн, пенсидэ гараһан К. И. Позологина коммунис субботнигто хоёрдохёо хабаадалсаһандаа баяртай.

Д. ДАРМАЕВ,
Баунтын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

ГАРТА ХҮЛТӨӨРӨӨ...

Манай колхозой түб—Гильбэр тосхоной үйлсөөр хүрзэ, лоом, хүнэг гэхэ мэтэ зэр зэмсэг бариһан хүнүүд бүри үглөөгүүр эртэнһээ хойшо субажа эхилээ. Тэдэнэй дунда үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдшье бии, шамбай солбон залуушуул, эдир багахан үхибүүдшье олон. Хаа хаанагүй хүхюун зугаа, наада энеэдэн, дуу хүгжэм...

Игэжэ манай нютагайхид олониитын коммунис ажалай субботнигто хабаадалсахаяа гарта хүлтөөрөө гараа гээшэ. Энэ үдэр нэгэшье хүн гэртээ миин һуугаагүй.

Энэ коммунис ажалай алдарта ойн субботнигто бүри үнинэй бэлдэжэ, хүнүүд хаана, ямар хүдэлмэри хэхэб, энэ үдэрые хайшан гэжэ үнгэргэхэб гэжэ бүхы талаһаань хөөрэлдэһэн, тоб байса түсэблэһэн байнабди.

Жэшээнь, бүхы һаалишаднай гүүртэ, фермэнүүдэйнгээ газаахи, досоохиие сэбэрлээ. Тиихэдэ хонишод өөһэдынгөө хүдэлмэри хэхынгээ хажуугаар, отара бүхэнһөө нэгэ-нэгэ хүниие эльгээжэ, ойдо һургаар отолсоо.

Механизаторнуудай трактор, машинануудаараа таряалан дээрэ гаргажа, тэндэхи һолоомо суглуулба, мүн сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөлсөө.

Колхозоймнай конторын, мүн сомоной Соведэй, клубай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд—хамта 30 гаран хүн овощ ургуулха шэл хушалтатай теплицэнүүдтэ хүдэлмэрилөө.

Манай нютагай дунда һургуулиин багшанар, һурагшад—хамта 375 хүн энэ субботнигто хабаадалсаба. Ахалагша классуудай һурагшад түрэл колхозойнгоо сабшалан, таряалан дээрэ гаража, тэндэхи модо, шулуу суглуулба. Тиихэдэ долоодохиһоо доошо классуудай бага үхибүүд түмэрэй хаядаһа суглуулжа гараа.

Г. САНЖИЕВ,
Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ ХУБИТА

Коммунис ажалай субботник манай колхоздо эмхитэй һайнаар үнгэрөө. Колхозой отделени бүхэндэ энэ үдэр барилгын модо бэлэдхэһэн, гэр байраяа сэбэрлэһэн, гудамжанууд гоёогдоһон байна.

Сутайн отделенидэ (бригадир Т. Иванов) үхибүүдэй ясли бариха 250 кубометр модон отологдожо, барилга хэхэ газарта оруулагдаа. Энэ хүдэлмэридэ 46 хүн хабаадаа. Гадна 78 айлай газаахи палисадник заһагдаад, шэнэлэгдээд, сагаадагдаһан байна. Мүн малшад малай байра сэбэрлэһэн, сагаадаһан байха юм.

Калиновкын отделенидэ 14 «Дружба» хюрөөтэй 38 хүн хүдэлжэ, 179 кубометр түлеэ бэлдээ. Һургуулиин 50 һурагшад энэ хүдэлмэридэ ябалсаа.

Галтайн отделенидэ 42 хүн 150 кубометр барилгын модо отолжо, хониной байра бариха газарта оруулаа.

Харгааһатын отделенидэ хониной байрада орохо 250 кубометр модо, үтэг хорёолхо 1500 һургаар бэлэдхэгдээ.

Колхозой центрэй хүдэлмэрилэгшэд, һургуулиин һурагшад стадион бариха 70 кубометр модо отолһон байна. Нилээд олон хүн палисадник заһаха, сагаадаха хүдэлмэри хээ.

Бүхыдөө энэ субботнигто 711 хүн хабаадажа, 1600 түхэригэй хүдэлмэри хээ. Үсэгэлдэр энэ мүнгэеэ табан жэлэй жасада оруулаабди.

Ц. СЕМЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.

ОШОНЬОО ДҮЛЭН БАДАРАА

ЭМХИТЭЙ hАЙНААР ҮНГЭРӨӨ

Духовой оркестрэй хүгжэм холуур зэдэлэн сууряатана. Хүдэлмэришэд хойно хойноhоо hубарилдан, хүхюутэй зугаатайгаар заводой хашаа соо суглarба. Гар гараа барилсана, бэе бэеэ амаршална.

Коммунис субботнигой эхилхэhээ холо урид эндэ сугларhан хүдэлмэришэдэй дунда наhажаал нүхэд, пенсидэ гарагшад бии. Тэдэнэр өөhэдынгөө hайн дураар ерээ, шадал зэргээрээ ажаллажа, өөhэдынгөө хубитые оруулха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэй. Павел Семенович Красиков Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнда хабаадагша. 1928 онhоо Коммунис партиин гэшүүн, түрүүшын табан жэлнүүдэй, мүн коммунис ажалай ударник.

Нүхэр Красиков табан жэлэй саада тээ пенсидэ гараhаншье hаа, түрэл заводой ажал хэрэгээр ходо hонирхожо байдаг. Мүнөөшье бүгэдэ арадай субботнигто хабаадалсаха гэжэ эртээнhээ эндэ ерэнхэй. Павел Семенович республикымнай түрүүшын томо предприяти — локомотив-вагон заhабарилгын заводой, мяха-консервын комбинадай барилгын. «Электромашина» заводые hэльбэн заhабарилгын воскресннгүүдтэ хабаадалсаhан тухайдаа хүдэлмэришэдтэ хөөрэжэ үгэнэ.

— Би үнишэй коммунистаб. Иимэ агуухэ хэрэгэй боложо байхада гэртээ hуухаар бэшэ. Шадал зэргээрээ хүдэлхэл байхаб,—гэжэ тэрэ хүхинэ.

Митинг эхилээ. Заводой парторганизациин секретарь З. Е. Сучков митингые нээхэ зуураа, ажалай hайндэрөөр хүдэлмэришэдые амаршалаа, 1919 ондо үнгэргэгдэhэн коммунис субботнигой удха шанар, В. И. Ленинэй тэрэнние үндэрөөр сэгнэhэн тухай хөөрэжэ үгэбэ. Цех бүхэнэй түлөөлэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ. Һүр жабхаланта хүгжэмөөр үдэшэгдэн, хүдэлмэришэд ажаллаха газартаа шамдуухан тарабад. Зарим хүдэлмэришэд станок, машинын дэргэдэ өөhэдынгөө hуури эзэлнэ. Олониинь энэ үдэр мэргэжэлээ hэлгэн, ондоо ажал хэжэ эхилнэ.

Заводой конструктор, технологууд Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай студентнэртэй хамта электродвигателиин станина сэбэрлээ. Бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд заводой хашаа соохие, үрэ жэмэстэ саад, сэсэрлиг сэбэрлээ. Заводоуправлениин хүдэлмэрилэгшэд, плановигууд, экономистнууд болон бусад студентнүүдтэй хамта заводой хашаагай газаа талые арилгаhан, барилгын материал зөөhэн, нэгэ газарта суглуулжа сомоhон байна.

Коммунис субботник үнгэргэхэ штаб түрүүшын үрэ дүн согсолон гаргаа. Энэ үдэр заводой коллектив 35 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилжэ, табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ жасада оруулба.

Заводой хэбшэдэй участок халаанай даабариhаа гадуур нэгэ электродвигателиин бусад шудхалаа бэлдэжэ шадаа. Үнишэй коммунист П. С. Красниковай хүбүүн Валерий ажалай энэ үдэрэй вахтада жагсажа, даабариhаа гадуур роторой нэгэ вал бэлдээ. Бадматар Цымбаловай хүтэлбэрилдэг шудхалаашадай бригада электродвигателиин 8 роторой шудхалаа алюминеэр хээ. Электрическэ машинануудай утаhа орёогшодто энэ үдэр баяр баясхаланта hайндэр болоо. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр 15 мянгадахи статорые даабариhаа гадуур энэ үдэр орёожо тушааба.

Кран бүтээгшэд энэ үдэр «КС-3561» түхэлэй автокран бүтээбэ. Электромеханическа цехэй коллектив хамта дээрээ 15 мянган түхэригэй продукци бүтээhэн, бүхы деталь, агрегадуудые hайн шанартайгаар хэhэн байна.

Коммунис субботнигто хабаадаhан хүдэлмэришэн бүхэн бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа. Энэ үдэр техническэ хиналтын таhагта тушаагдаhан продукциин шанар hайн гэжэ сэгнэгдээ, гэдэргээ бусалтагүйгөөр тушаан абтаа.

Эршэмтэй шангаар ажаллаhан хүдэлмэришэд хүхюу баяртайнууд гэр гэртээ тараа.

Н. ДЕМИН,
«Электромашина» заводой завкомой түрүүлэгшын орлогшо.

КАБАНСКЫНХИД ОМОГТОЙ

Байгалай эрьедэ оршодог эгээл зүүн захын Сухая тосхонhоо эхилээд, баруун захын Выдрино станци хүрэтэр нэмжыhэн аймагаймнай бүхы предприяти, колхоз болон совхозуудта коммунис субботник ехэ баяр дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрбэ

Барилгын «хилээмэ» — цемент үйлэдбэрилдэг заводой бүхы цехэйхид хэзээ хэзээнэйхиhээ эршэмтэй шударгыгаар ажаллаба. Эндэ 341 хүдэлмэришэдhөө гадна. заводой захиргаанай болон лабораториин хүдэлмэрилэгшэд яhала ехэ юумэ бүтээбэ. халаанай юрэнхы ажалhаа гадна. ехэ хиршинсэ зөөгдөө, заводой бүхы территори сэбэрлэгдээ.

Энэ үдэр эдир ленинецүүд — hургуулиин шабинар ехэ туhа хүргэбэ. Каменскын хоёр дунда hургуулиинхид тосхоной бүхы сэсэрлиг, скверүүдые набша мүшэр, бог шоройhоо арилгаба, бии байгаа хүшөө памятнигуудые гуримтай зохид болгобо. Оймороой наймаан жэлэй hургуулиин ахалагша классуудай 70 hурагшад мебельнэ фабрика дээрэ хамhабарин хүдэлмэри хэлсээ. Совхозой үрэ жэмэстэ саадые хамаа. hуумга мододой мүшэрнүүдые хайшалалсаа. Твороговско наймаан жэлэй hургуулиинхид Кабанскынгаа совхозой шубуунай зунай байрануудые сэбэрлээ. Корсаковай үхибүүд 10 гаран кубометр хорёо бариха бургааhа сабшаан бэлэдхээ. Һургуулиинхидай иимэ ехэ үүсхэл оролдолго гаргажа хүдэлhэндэнь бүхы хүн зон. түрэлхид баясажа, омогорхожо байhанаа мэдүүлбэ.

Тэрэшэлэн аймагтахи медицинын училищиинхид — хамта 300 хүн, индустриальна техникумэйхид Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай барилга дээрэ нилээд ехэ хэмжээнэй хара ажал хэбэ. Энэнь мүнөө бүридхэгдэжэ байна. Автомотоклубай курсантнууд бэшэнhээ гээгдээгүй. Эдэнэр Кабанскын үрэ жэмэсэй заводто түлөө бэлдээ. Карл. Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаhашад ой модонойнгоо даалгабарита участогуудые гэшүүhэ, унангинуудhаа сэбэрлэхэ, барилгын модо бэлэдхэхэ талаар ехэ юумэ хэбэ. Энэ хүдэлмэридэ загаhашад нүхэр Сотнич, Мосоров болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсаба гээд колхозой түрүүлэгшэ нүхэр У. Никитин манай штабта мэдээсээ.

Мүн бусадшье предприяти, колхоз, совхозуудта горитойхон ажал хэгдээ. Эндэ үхибүүд. наhатайшуулшье угаа олон янзын хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Манай аймаг дотор коммунис субботник ехэ дэбжэлтэтэйгээр. эмхидхэл hайнтайгаар үнгэрөө гэхэ байнаб.

Н. КОНСТАНТИНОВА,
субботник үнгэргэлгөөр штабай начальнигай орлогшо.

Коммунис субботнигой үедэ шэнэ гэрэй барилга дээрэ.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХАМТЫН ХҮС[Э]
ХАБА ЕХЭТЭЙ

Аймагай бүхы колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта, бүхы аймаг дотор олониитын хабаадалгатай. үргэн дэлисэтэ субботник болобо. Колхознигууд хүдэлмэришэд. алба хаагшад, hургуулиин hурагшад — бүхы ажалшад хүсэн түгэс технико, машинатаяа гараба.

Хамтадаа аймаг дотор 9300 хүн субботнигто гараа. Энэ үдэр гол түлэб колхоз, сохвозуудай сабшалан hайжаруулгада хабаатай олон янзын хүдэлмэри хэгдэбэ. Сабшалан уhалха, тэндэ шэбхэ зөөхэ, уhалууриин ханааб сэбэрлэхэ, сабшалан хорёолхын тулада hургааг, гасуу, столб бэлэдхэхэ, сабшалангай газар сэбэрлэхэ. хүдэлмэридэ нилээд олон хүн хабаадаа. Жэшээнь, хонидой байрануудай наг шэбхэ сэбэрлэжэ, сабшалан дээрэ гаргаха ажалда 3400 хүн, сабшалангые сэбэрлэлгэ ба уhалалгада hургуулиин үхибүүдтэй хамта 2200 хүн хүдэлөө. Посхоодой hургааг, гасуу болон бусадые бэлэдхэхэеэ 720 хүн ой гараа. Элдэб янзын барилгада 554 хүн хүдэлбэ. Олон машина, техникэ субботнигто хабаадуулагдаба. Аймаг дотор хамтадаа 90 ажахы, организаци, эмхи зургаанууд коммунис субботнигто хабаадалсаба.

Хаа хаанагүй коммунис субботник эмхитэйгээр, дэлисэ ехэтэйгээр үнгэрбэ. Энээндэ жэшээ болгон. аймагай хоёр ажахын субботнигhоо зарим баримта дурдая.

Торинин совхоз. Эн[...] гаран хүн ажалда г[...] маркын 15 трактор[...] рёод машина хабаад[...] ямар ехэ дэлисэтэй [...] хэгдэhэнинь эдэ то[...] нууд тодорхойлно. С[...] рэ наг шэбхэ зөөхэ, [...] газар уhалха, сабша[...] сэбэрлэхэ hургуулида [...] hа бэлэдхэлгэдэ олон [...] лөө. Мүн Доодо-Тори [...] болбосон түхэлтэй бо[...] мэридэ хоёр зуу га[...] трактор, ашаанай [...] дуулагдаhан байна.

Ленинэй нэрэмж[...] Посхоодой hургааг, [...] бусад материал бэл[...] руун-Нарин, Гэгээт[...] гаад хүн, ашаанай 1[...] модо шэрэдэг хоёр [...] трактор ойдо хүдэл[...] рин, Баян, Гэгээтэ [...] дай сабшалан дээрэ 42[...] лаа.

Игэжэ 50 жэлэй [...] раhан агуухэ үүсхэл[...] манай аймагай ажал[...] субботнигто бултаараа [...] түрэhэн нютагаа улам [...] болгохын, Эхэ ороно[...] ран хүгжэхын тула [...] хубита нэмэриеэ ору[...] бэд.

С. ЖА[...]
Зэдын аймаг[...] гүйсэдкомой т[...]

Любовь Нестерова Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хүдэлнэ. Эндэ ажаллажа эхилhээр оройдоол хоёр жэл болобошье, комсомол басаган ажалдаа ехэ амжалта туйлана. Тэрэ халаан бүриингөө даабарие хододоо 110 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Апрелиин 12-то болоhон бүхэсоюзна коммунис субботнигой үдэр Любовь Нестерова халаанайнгаа даабарие холо үлүүлэн дүүргэв.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Любовь Нестерова.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ОЛООРОО ГАРАА

Мянгаад гаран колхознигууд, алба хаагшад, дунда hургуулиин hурагшад Ноёхон тосхондо коммунис субботнигто гараба.

Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо бүхэсоюзна коммунис субботнигой үдэр гол түлэб сабшалан hайжаруулгада хабаатай хүдэлмэри хэгдэбэ. Дунда hургуулиин 500-аад hурагшад сабшалангай газарай бог буртаг, шулуу сэбэрлэжэ эхилээ.

Ноёхон hууринай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд гүүртэ, отарануудай наг шэбхэ сэбэрлэжэ. сабшалан дээрэ гаргаа. Хоёр зуу гаран колхознигууд посхоод бариха hургааг ойдо бэлдээ.

Б. ЦЫРЕНОВ.

Сэлэнгэ.

ҺУРАГШАДШЬЕ ГЭЭГДЭЭГҮ[Й]

Үлаан-Үдын 20-дохи дунда hургуулиин газаа үхибүүд олоороо сугларанхай. Тэдэнэй дунда горно, барабан баринхай пионернүүдшье харагдана. Газаа хэды бордоhо, hалхитайшье hаань, булта дорюунууд, эндэ тэндэ шанга энеэдэн, хүхюун зугаа дуулдана.

Уданшьегүй шууяан замхажа, коммунис субботнигой болоhоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан митинг эхилбэ.

Митинг дээрэ комсомолой районно комитедэй түлөөлэгшэд, hургуулиин комсомолой организациин секретарь Лена Жаркова, тус hургуулиин эрхим hурагшадай нэгэн Катя Трифонова, hургуулиин директор П. Н. Прозорова гэгшэд үгэ хэлэжэ, коммунис субботнигой түүхэ, пионернүүд, комсомолшуудай зорилго, коммунизм байгуулгада hайн дуратанай хамтын ажалай хэды ехэ нүлөө үзүүлдэг тухай хөөрэжэ үгөө.

Һүүлээрнь 9—10-дахи классай hурагшад классай ударидагшад У. Г. Алексеева, П. А. Гавриловатай хамта 1-дэхи СМУ-гай барил[...] рын гэрэй жэжэ хүдэл[...] гараа. «Харин бусад [...] шад багшанартаяа т[...] суглуулжа, hургуу[...] асаржал байна»,— гэ[...] субботник үнгэргэлгы[...] чальник Ф. А. Орлов д[...]

Һургуулиин хэшээл[...] лөө. Үдын хойно үш[...] бүүд гаража, үйлсэ, [...] арилгаа, таримал мо[...] жа, телефоной будка[...]

Эхин классайхид аха[...] гээгдэнэгүй: тон [...] класс соохи сонхонууд[...] бараа угаана, сэбэрл[...]

Субботнигой үнгэр[...] ныи газетэ, стеднүүд [...] тэй ажалайнгаа дүнгүү[...] рагуудааршье харуул[...]

Коммунис субботнигт[...] рээ тус hургуулиин 12[...] багшанар, техническэ [...] шэд хабаадаба.

Ма[...]

ЭМХИТЭЙГЭЭР

Апрелиин 12-то бүхы эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, колхознигууд, hургуулиин hурагшад, предприятиин хүдэлмэришэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болон пенсионернүүд—үбгэн залуугүй бултаараан хүдэлжэ байhан гү. али шадаха дииилэхэ ажалдаа гараба. Бүридхэгдэhэнэй, 9 мянга гаран хүн хаа хаанагүй хүдэлhэн байба

Тусхайлбал, Турунтаево тосхондо ажаhуудаг интеллигентнэр, алба хаагшад болон хүдэлмэришэд шэнэ hургуули. магазин болон соёлой байшангай барилга дээрэ шударгыгаар хүдэлөө.

Һургуулиин үхибүүд хэдэн центнер нарhанай борбоосгой суглуулаа, колхоз болон совхозуудайнгаа үрэhэнэй хартаабха илгалсаа, түмэрэй хаядаhа суглуулаа.

Олонхи колхознигууд сабшалангай газарнуудые хорёолхо хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Мүн тосхон, hууриин бүхэнние ариг сэбэр, болбосон түхэлтэй болгохо талаар эдиршүүл болон наhатайшуул ехэ хүдэлмэри хэбэ.

Н. СУМКИНА,
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

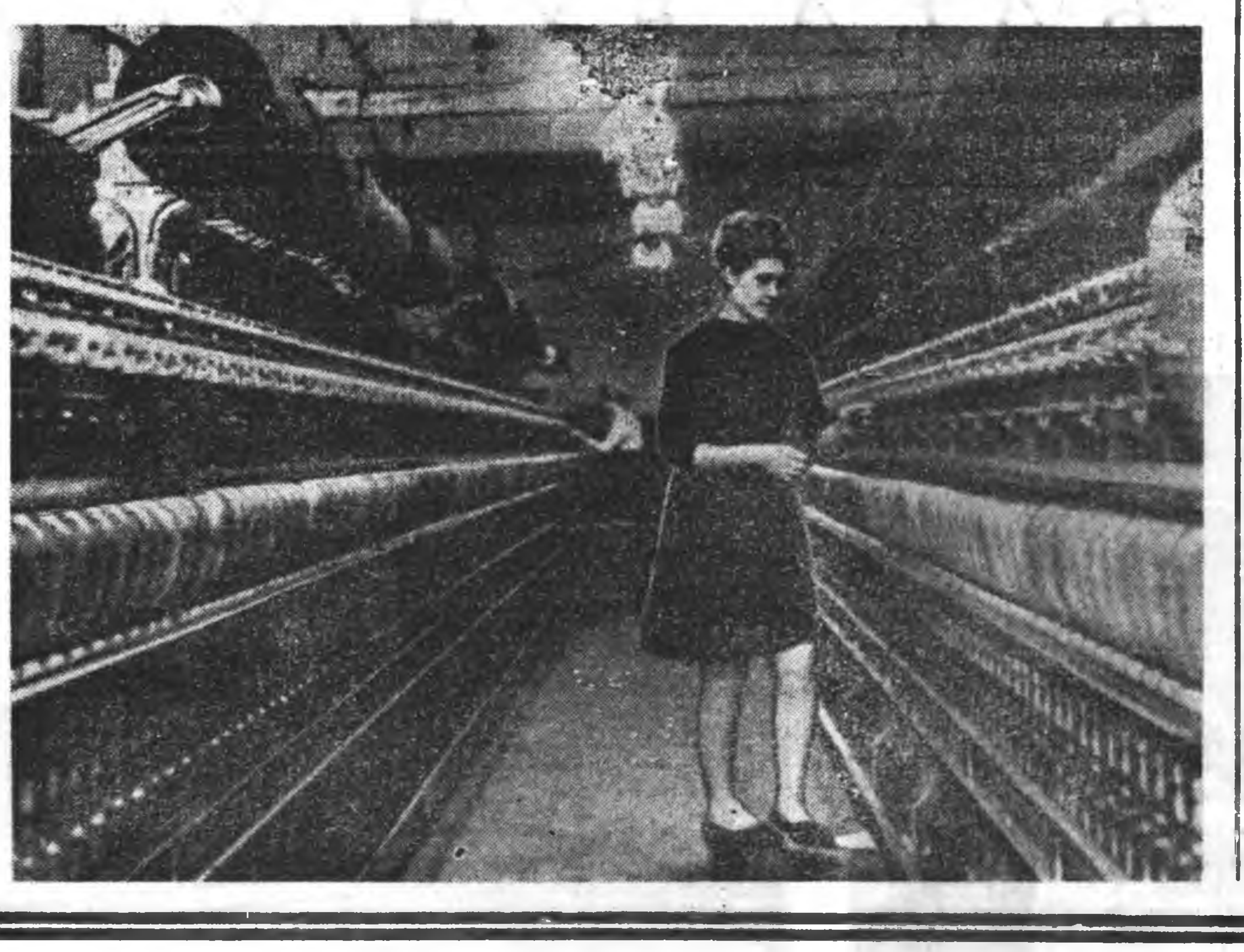

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭ[Р]

Оронoймнай нийслэл хотын Москва-Сортировочная деподо түрүүшын субботнигой үнгэргэгдэhөөр 50 жэлэй гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, орон доторнай Бүхэсоюзна коммунис субботник соносхогдоо гэhэн мэдээсэл газетэдэ уншажа, радио, телевизорээр дуулахадаа аргагүй ехээр бахархан баясаа hэм. Юуб гэхэдэ, тэрэ анха түрүүшын субботник hая тогтоhон Совет засагай урган бэхижэлгэтэй, мүн үдэр бүри hалбаран хүгжэжэ байhан гэрэлтэ hайхан зол жаргалта ажабайдалтаймнай нягта холбоотой байhан шуу. Тиимэhээ бидэнэр, фабрикын оёдолшод, коммунис субботнигой үдэрые өөhэдынгөө ажал дээрэ хүдэлжэ үнгэргөөбди. Энэ үдэр манда бусад үдэрнүүдтэ орходоо, ямар бэ даа, нэгэ ондоохоноор үзэгдэжэ, цех соо ажаллаhан хүн бүхэмнай халаанайнгаа даабарие нэгэ хахад дахин үлүүлэн дүүргээ. Субботнигой үдэр ажаллажа олоhон мүнгэмнай табан жэлэй жасада оруулагдаа.

Үшөө саашань юу хэлэлтэйб. Энэ үдэр [...] рикын партбюрогой секретарь Лидия Пе[...] кова хэhэн ажалаймнай дүнгүүдые таhа[...] солжо, мэдээсэжэ байгаа. Тиимэhээ оёд[...] дэлгэрhэн мүрысөөнэй эршэ hуларангүй, [...] жа байгаа бшуу. Энэнь ехэл hайн гэжэ [...]

Мүн тиихэдэ фабрикынгаа газаахи [...] сэбэрлэгшэдэй хэжэ байhан ажал баhа [...] гагдажа байгаа. Нэгэн үгөөр хэлэбэл, су[...] ажаллахадаа бидэ хэhэн хүдэлмэриин[...] сагтань мэдэжэ байгаабди.

Коммунис субботнигой ажалай hайнда[...] хэдөө мартахагүйгөөр хадуун абанхайб. [...] шагта hайндэрнүүдэй нэгэн гэжэ хэлэнэ[...]

Г. НИ[...]
Улаан-Удын оёдолой фабрикы[...]
Советскэ райсове[...]

ЭКОНОМИЧЕСКА ТЕМЭ

САГ ҮРГЭЛЖЭ УРАГШАА ДАБШАНА

Ажахын реформын зарим дүнгүүд болон асуудалнууд тухай

СССР-тэхи экономическа реформо промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин ажал хэрэгые сэгнэдэг зүйлнүүдэй тоое хороогоо. Тиихэдээ статистикын хүдэлмэри хүнгэдхэгдэhэн шэнги болоно. Теэд тиигэжэ бодобол буруу байха. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ ёhо гуримда ороhон предприятинуудта промышленна продукциин дүрбэнэй гурбан хубиинь үйлэдбэрилэгдэдэг болоhон мүнөө үедэ совет статистикын зорилго бүри орёо болонхой. Арадай ажахыдахи бүхы ушар байдалые мэдэхэ шухала арга нүхэсэл болоод байхадаа, статистика гэшэ реформын дүн зүбөөр харуулха, ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримай үлүү hайнине, эрхимээр ашаглалгын онол аргые зааха үялгатай.

Һүүлэй гурбан жэл соо экономическа реформын бэелүүлэгдэhэн тухай тоо мэдээнүүд СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо, бүхы союзна республикануудай мэдээсэлнүүд дотор дурдагдахаhаа гадна. мүн арадай ажахын хүгжэлтэд. тэрэнэй имараар нүлөөлжэ байhаниинь сэгнэгдэн харуулагдаа.

СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтын hүүлэй гурбан жэлэй темп табан жэлэй даабарие үлүүлээ. Энэнь бүтээн гаргаhан продукци худалдаха, ашаг олзо оруулха хэрэгтэ хабаадана.

Шэнэ гуримаар хүдэлдэг предприятинуудай ажалай үрэ дүн промышленностьда дээгүүр байна. Жэшээлбэл, 1968 ондо үйлэдбэрилгынь хэмжээн 8,3 процентээр ехэ болоо, ажалай бүтээсэ — 5.6 процентээр, олзонь — 15 процентээр нэмээ.

Экономическа реформын ашаар СССР-эй арадай ажахыда болоhон хубилалтануудые гүнзэгыгөөр бодожо үзэбэл, тэдэниие гансал материальна үрэ дүнгөөрнь хизаарлажа болохогүй байна. Үнгэрөөшэ гурбан жэл соо СССР-эй ажахын кадрнуудай, нэн түрүүндэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрдэм мэдэсэнь хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр дээшэлээ, директорнүүдэй, ахамад инженернүүдэй, цехүүдэй начальнигуудай оюун бодолдо зарим тэды хубилалтын болоhон тухай дурдангүй Зүнгэржэ болохогүй. Үйлэдбэриин ажал хэрэгэй үрэ дүнгые гол түсэб тоогой талаарнь хаража үзэдэг заншалтай байhан аад, мүнөө предприятинуудай, цехүүдэй, бригадануудай хүдэлмэрие экономическа ашаг үрөөрнь сэгнэдэг болоо.

Промышленностиин үйлэдбэрилгын хэмжээн гурбан жэл соо 29 үлүүтэй процентээр нэмээ. Энэнь хэлсээнгүй ехэ үрэ дүн мүн. Зүгөөр социалис общество. тиимэhээ предприяти бүхэн, үйлэдбэриин hалбари бүхэн продукциин хэмжээе ехэ болгохоhоо гадна, мүн ажалай бүтээсые. үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно.

Түсэблэлгын. экономическа урмашуулгын шэнэ гурим хадаа ажалай үрэ дүнгүүдые шанарай болон тоогой талаарнь дээшэлүүлхэ асуудалнуудые нэгэн доро шиидхэхэ арга бии болгоо. Энэнь ойлгосотой. Гансал өөрынгөө хүдэлдэг газарай бэшэ, мүн бүхы цехэй, заводой амжалта тухай бододог болонхой. Шэнэ оршон байдалда ажалай бүтээсын, юумэнэй өөрынь үнэ сэнгэй талаар министерствэнүүдhээ, нэгэдэлнүүдhээ тэдэ предприятинуудай даабари абадаггүйшье hаа, үрэ дүнгүүдынь hайжарна. Тэрэшэлэн промышленна түхеэрэлгэ урдынхиhаа ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ. Тэ-шээлхэдэ, гансахан 1968 ондо хара металлургиин мартеновскэ пеэшэнүүдэй оёорой дүрбэлжэн метр бүриhөө булад абалга сүүдхэ соо 1,8 процентээр, тиихэдэ доменно пеэшэнүүдые ашаглалгын хэмжээн 2,6 процентээр нэмээ. Электростанцинуудтахи электрын элшэ хүсэнэй киловатт-час бүридэ түлишэ гаргашалга хоёр процентээр бага болоо.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ арга хадаа техническэ дэбжэлтэдэ арад нийтын эдэбхитэйгээр хабаадахадань туhална. энээнгүйгөөр үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ аргагүй байна бшуу. 1968 он дотор арадай ажахыда ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын 3 миллион шахуу дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэжэ, энэнь хэдэн миллиард түхэригэй арьбалалта хангаа. Ажахын талаар бэеэ даалгые үргэдхэхэ, нютагуудтахи үүсхэл ехэ болгохо гэшэ шэнэ зүйлнүүдые ажал хэрэгтэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ арга олгоно. Һүүлэй нэгэ жэл соо 3 мянган янзын шэнэ машина, түхеэрэлгэ, аппарат.О1200 шэнэ прибор зохёогдон бүтээгдээ.

Шэнэ гуримаар хүдэлмэрилдэг предприятинууд договорно харилсаагаа бэхижүүлхэ, тиин өөhэдынгөө эрхэ хүсэд ашаглаха аргатай байна. Ажахын тоосоон гэшэмнай тус тус предприятиhаа гадна, мүн тэдэнэй үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдые, трестнүүдые, главкнуудые хабаалуулха ёhотой. 1968 ондо Прибор бүтээлгын, автоматизациин хэрэгсэлнүүдэй, залан хүдэлгэхэ түхеэрэлгэнүүдэй министерствын главна управленинүүд ажахын тоосоондо оруулагдаа. Эдэнэй дүй дүршэл hайн байhанаа харуулаа, саашадаа үргэдхэгдэхэ байха. Техническэ дэбжэлтые, наймаан болон хангалгые хүтэлбэрилхэ ажахын тоосоото главкнууд, нэгэдэлнүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ ябадал hалбаринууд хоорондын договорно холбоо үргэдхэхэ арга олгоно. Ажахын түбэй зургаанууд ерээдүйн экономическа зорилго шиидхэлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулжа шадаха байна. Тиимэ болохолоороо, гүрэнэй түсэбые залан бэелүүлхэ ажахын үүсхэлтэй, нютагуудтахи бэеэ даалгые бэхижүүлгэтэй улам hайнаар тааруулагдана. Тиин хүгжэнги социалис үйлэдбэриин ашагые дээшэлүүлхэ гол арга болоно.

Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гурим үргэдхэгдэжэ байнхай. Энэмнай гансал промышленностьда бэшэ, экономикын бусад hалбаринуудта нэбтэрүүлэгдэнэ. Бүхы түмэр замууд, далайн болон гол мүрэнэй пароходствонууд, граждан авиациин управленинүүд, хамтын автоажахынууд шэнэ гуримда оруулагданхай. Энэ хадаа бүхы түхэлэй транспортын ашаа зөөхэ эрьесые ехэ болгохо, ябадаг составуудые hайнаар ашаглаха, шэрэлгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулха ябадал хангаа.

1968 ондо 800 гаран совхоз шэнэ гуримаар ажахыгаа эрхилээ, мүнөө тэдэнэй тоо 3700 болонхой. Капитальна барилгын, хэлхээ холбооной, материальнотехническэ хангалгын, хүнүүдэй хэрэглэмжэ хангадаг предприятинууд ажахы эрхилхэ түрүү ёhо гуримда ороно.

Экономическа реформо гээшэмнай гансал мэргэжэлтэдэй хэрэг бэшэ байhыень үнгэрhэн гурбан жэл эли тодоор харуулаа. Реформо хадаа партийна организацинуудай, профессиональна союзуудай, ажалшадай депутаду[...] дүүдэй ажал ябуул[...] hуури эзэлнэ.

Реформын арга [...] хабтар ехэ, тэдэнь [...] бэшээр ашаглагдажа [...] элирнэ.

Социалис үйлэдбэр[...] үрые хаа хаанагүй ех[...] гол фондынуудые шадам[...] лахын, тусхай мэргэж[...] хо, хамжан ажалла[...] зүбөөр тогтооход, а[...] сын үргалта түргэд[...] рилгоор материальна [...] гын фондые шадамар[...] гэхэ мэтын технико-э[...] асуудалнуудые эх[...] шиидхэхын тула ехэ [...] хэрэгтэй. Туйлаhан ү[...] жүүлхэ, hайжаруулха, [...] хэ хүтэлбэрилгэе [...] нуудай үүсхэл са[...] жөөлгэтэй, үйлэдбэр[...] вүүдэй зохёон байг[...] ехэ болголготой зү[...] шухала.

Леонид ПЕКАР[...]
Хэблэлэй hониной [...] тайлбар[...]

БЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ СОЦИАЛИС ОБЩЕСТВО УЛАМ АТАДХАХЫН, СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЙ ҮЕДЭ

1938—1941 оной июнь

…оциализмын илаһанай …надбэридэхи социалис …ры аргаар бэхижүүлхэ …арадай ажахын хамаг …ые саашадань түгэлдэр …хүгжөөхэ, арад зоной …болбосоронгы байдал …ха, ажалшадые комму…үүжүүлхэ, оронойнгоо …алха хүсые бүхы ар…лхэ зорилго партиин ур… юм. Совет гүрэнөө, …мократиие, хүдэлмэри…ояашадтай холбоо ба… арадуудай хани бари… общестывын нэгэдэлые …улхэ, хүгжөөхэ ябадал …оршон байдалда шуха…ртай байһан.

…ЫН ЗОРИЛГОНУУД түб… …дүнэ партиин хүтэл…ые дээшэлүүлхэ эрилтэ …а. Областной партийна … ВКП(б)-гэй ЦК-гай (1938 оной) Пленумэй …дые үндэһэ болгон, …ые үргэдхэн нэмээхэ, …айдалтай тааралдуулха …дхэн һайжаруулха … абаа һэн.

…организацинуудые бэхи…го 1938 оной февраль… обкомой пленум дээ… XII партийна конфе…и (1938 оной июнь) …дээ бэлэй. Энэ конфе…(б)-гэй обкомой гэшүү… һунгаһан юм. ВКП(б)-… нэгэдэхи секретаряар …ьев, бюрогой гэшүүдээр …ев, Б. А. Бирюков, И. Б. … М. Иванов, Г. А. Крес… А. Цыденова, Д. И. Цы… бусад һунгагдаһан

… июниин 26-да болоошо …БМАССР-эй Верховно Со… …лтын бэлэдхэл ба ун… …дашарамдуулан манай …ганизаци ниитэ-полити… …рее шангадхаһан байна. … совет арадай морально-… нэгэдэлые, партиин по… … бүрин илаһые үшөө …лэн харуулаа.

… партийна пропаганда …дхэхэ, улам һайжа… …да хэдэ хэдэн хэмжээ …лан бэелүүлһэн юм. …үхэ шудалха хүдэлмэ… …уулагдаа һэн. ВКП(б)-… ба айкомуудтахи суртал… даадаг таһагууд улам … бэлэй.

… XVIII съезд зарлаха ту…гэй ЦК-гай 1939 оной …һан шиидхэбэри пар…ческэ хүдэлмэри улам … хэрэгтэ ехэ удха ша… … Гурбадахи табанжэ…лай, ВКП(б)-гэй Уставта … хубилалтанууд тухай … тезисүүд хэлэлдэ…, хаа хаанагүй зүб… …һэн, Буряад ороной … дунда политическэ, ажа… … үүсхэһэн байгаа. … февраль соо областной … конференци дээрэ тэ… …үбшэн хэлсэгдэжэ, зо… …нүүд абтаһан юм.

… март соо болоһон … XVIII съезд социализм …гүүдые согсолон гар… … обществоёо улам ба…жөөхэ политическэ бо… … гол зорилгонуудые то… …на. Тус съезд СССР-эй … 1938—1942 онуудта …ахи табанжэлэй ту… … һэн. Энэмнай бүтээн …дукциин хүн бүхэн… … талаар гол капиталис …эхэ ба ахижа гараха …ическа гол зорилго …хала алхам болохо … Бусад зорилгонуудай … …лина республи…тынуудай ажахы ба … саашадань һалбаруу… … тандахи ажахые таа… …өөхэ ябадал хантаха … ехэ анхарал хан…

…жүүлхэ, тэрэнэй хү… … үүргые дээшэлүүлхэ … съезд ехэ анхарал … Социализмын илаһан … партии доторой, пар… …ческэ хүдэлмэри шэ… …хын тула ВКП(б)-… … һайшаагүй байгаа бэ-…

…лэй. ВКП(б)-гэй Уставта оруулагдаха хубилалтанууд тухай шиидхэбэри съезд дээрэ баталан абтаһан юм.

Партиин обком ба айкомууд ВКП(б)-гэй XVIII съездын шиидхэбэринүүдые, партиин ЦК-гай заабаринуудые хүтэлбэри болгон, бии байгаа дутуу дуталуудаа заһаһан, партида хүниие абаха хүдэлмэреэ һайжаруулһан, партида шэнэ гэшүүдые абалгын асуудалаар партийна эхин организацинуудай тоосоонуудые соносодог болоһон байгаа. Партийна организацинууд һайшаал үгэгшэдэй харюусалгые ехэ болгоһон, залуу коммунистнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри һайжаруулһан, хүнүүдые тус бүридэнь тон наринаар шэлэжэ абадаг болоһон, гэшүүдэйнгээ шанарай талые һайжаруулһан байна. Республикын коммунистнуудай тоо 1938 оной январиин 1-дэ 3599 байһан аад, 1941 оной июлиин нэгэндэ 10618 хүн болотороо ургаһан, тэрэшэлэн партийна эхин организацинуудай тоо 285-һаа 821 хүрэтэрөө нэмэһэн байха. Гэхэтэй хамта колхозууд, МТС-үүдэй партийна организацинууд бүри түргөөр олон болоһон байгаа.

Партиин XVIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ВКП(б)-гэй обкомдохи пропагандын ба агитациин таһаг, хэблэлэй таһаг нэгэдхэгдэһэн юм. Пропагандистнуудые шэлэн томилхо, бэлдэхэ хэрэг һайжарһан. Партийна гэгээрэлдэ хабаатай кружогуудай тоо үсөөрүүлэгдээ һэн. ВКП(б)-гэй түүхые өөһэдөө бэеэ даагаад шудалдаг гурим һуралсалай хүдэлмэриин гол онол арга болоо бэлэй. 1940 оной эсэс багта 5490 коммунист, 3568 комсомолец ба партийнабэшэ хүнүүд партиин түүхые өөһэдөө бэеэ даагаад шудалдаг болоһон байгаа.

ВКП(б)-гэй обком партиин айкомуудые, райкомуудые партийна хүтэлбэреэр хангалгын шанар улам һайжаруулха оролдолго гаргаһан байна. Тэдэнэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгадаг, хинадаг болоһоной үндэһөөр тиимэ амжалта туйлагдаа. Партийна комитедүүдтэ үйлэдбэри-һалбари баримталдаг таһагуудай болюулагдаһан, партиин обкомдо кадрнуудай, пропагандын ба агитациин, эмхидхэлэй-инструкторска, тэрэшэлэн хүдөө ажахын таһагуудай бии болгогдоһон ушар дурсагдаһан хэрэгтэ туһа хүргөө бэлэй. 1939—1940 онуудта зарим айкомууд сомоо болгогдоод, хэдэн шэнэ айкомууд (Иволгын, Ахын, Прибайкалиин, Хэжэнгын) бии болгогдоһон. Энээнһээ уламжалан, аймагай партийна организацинуудай тоо 19 хүрэтэрөө нэмэһэн байгаа. Тиин партийна хүтэлбэри промышленна предприятинуудта, колхозууд болон МТС-үүдтэ улам дүтэлһэн юм.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ кадрнуудые шэлэн томилхо, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал хандуулаа һэн. ВКП(б)-гэй обком областной, районно партийно-совет хүтэлбэрилхы эдэбхитэдэй һуралсал тухай, кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгэй ямар байһан тухай ба бусад шиидхэбэринүүдые гаргаа бэлэй. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, партиин айкомуудай секретарьнуудай, кадрнуудай таһагые даагшадай зүблөөнүүд боложо, кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри тухай тэдэнэй тоосоонуудые соносоһон юм. Доодо, дунда шатын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулжа, тэдэнэй эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ түр зуурын курснууд Улаан-Үдэ хотодо, аймагуудта зарлагдаа һэн. Областной партийно-совет һургуули хүдэлжэ байгаа.

Партийна эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг һэн. ВКП(б)-гэй айкомууд ба райкомууд партийна эхин организацинуудай тоосоонуудые соносодог, тэдэнэй гаргаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые, предприятинуудай, колхозуудай ба МТС-үүдэй ажахын захиргаанай ябуулга хинаха эрхээ хэр бэелүүлжэ байһыень ходо шалгадаг байһан. Парторганизацинуудай секретарьнарай зүблөөнүүд зарлагдадаг, тэдэндэ зорюулагдаһан курснууд ба семинарнууд үнгэргэгдэжэ, хүдэлмэриин дүй дүршэл абалсуулдаг байгаа. Тиигэһэнэй ашаар партийна эхин организацинуудай эмхидхахы ябуулгаһаа һайжарһан, олониитэтэй холбоо бэрисааниинь бэхижэжэ байна.

Партийна организацинууд Буряадай хүн зоной дунда ойлгууламжын, политическэ хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулаа. 1939 оной эсэс багта республика доторхи 520 агитколлективтэ 9505 агитатор хүдэлдэг, тэдэнэй олонхинь коммунистнууд, комсомолшууд байһан юм. Эдэнэр ВКП(б)-гэй XVIII съездын шиидхэбэринүүдые, партии болон правительствын тогтоолнуудые, оронойнгоо дотоодын ба уласхоорондын байдалые, ажалшадай коллективүүдэй бэелүүлхэ тодорхой зорилгонуудые тайлбарилдаг байгаа. Тиихэтэеэ хамта ажалшадые совет патриотизмын, пролетарска интернационализмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг байба.

Областной XIV партийна конференциин (1940 оной март) шиидхэбэринүүд парти доторой ба партийно-ниитын хүдэлмэри улам һайжаруулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргээ.

Партийна организацинууд социализмын илаһан оршон байдалда ниитын эмхинүүдэй үүргэ дээшэлүүлээ һэн. Бүхы Соведүүдтэ элдэб секцинүүд эмхидхэгдэһэн, предприятинууд, колхозууд болон МТС-үүдтэ депутадуудай бүлэгүүд бии болгогдоһон юм. Нютагай Соведүүдэй һунгалтын (1939 оной декабрь) һүүлээр Соведүүд дотор саг үргэлжын комиссинууд, тэдэнэй нилээд олондонь—партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүд эмхидхэгдээ бэлэй. Соведүүдэй дэргэдэ олон эдэбхитэд элсүүлэгдэн эмхидхэгдэһэн байгаа. Нютагай Соведүүд арадай ажахы хүгжөөхэ түсэб дүүргэхэ, ажалшадай соёлой ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха хүдэлмэреэ улам шангадхаһан юм.

1941 оной эхеэр республика дотор 26669 комсомолшууд бии байһан. Комсомолой эхин организацинууд промышленностиин ба транспортын бүхы предприятинуудта, барилганууд дээрэ, колхозуудта бултандань шахуу бии байгаа. Буряадай республикын комсомолшууд хото ба хүдөөгэй ажалшадай түрүү зэргэдэ жагсан ябажа, ажалшадай дунда, илангаяа залуушуулай дунда, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин шанар һайжаруулһанһаа уламжалан, гурбадахи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ. Буряад ороной экономико ба соёлые саашадань хүгжөөхэ арга боломжо хангагдаа бэлэй.

ГУРБАДАХИ ТАБАНЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ Буряадай республикын промышленность ба хүдөө ажахы хүгжөөхэ ехэ зорилгонуудые табиһан юм. Промышленностиин, хүдөө ажахын зарим һалбаринуудые, илангаяа мал ажалые, орон доторхи дундуур темпһээ үлүү түргөөр хүгжөөхэ гэжэ тэрэ түсэб соо хараалагдаһан байгаа. Промышленностиин талаар абабал, шэнэ предприятинуудай үйлэдбэрилхы хүсэ ашаглаха, электрын элшэ хүсэнэй бааза өөһэдтөө бии болгохо, ой модоной үйлэдбэриие оньһожоруулха гэхэ мэтээр хараалагдаа һэн.

Хараалһан түсэбөө дүүргэхын тула, 1938 оной июньдэ областной XII партийна конференци дээрэ элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые, промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэхи горитой бэрхэшээлнүүд ба дутуу дундануудые областной партийна организациин зайсуулханиь шухала байба. Олохон предприятинууд үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэдэггүй байһан. Ажалай журам эбдэдэг, хүдэлмэришэдэй тогтосогүй ябадал, түхеэрэлгын миин байжа һаатаха ушар үзэгдэдэг байгаа.

Партиин обком ба айкомууд ВКП(б)-гэй XVIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, предприятинуудай захиргаанай ажал ябуулгада хиналта хэхэ эрхээ бэелүүлхэ ёһотой байһандань заводуудай партийна организацинуудай анхарал хандуулдаг һэн. Партийна организацинууд предприятинуудай үйлэдбэриин хэрэгые һайтар шэнжэлэн мэдэдэг боложо захалһан, суглаанууд, парткомуудай заседаниинууд ба бюро дээрэ … асуудалнуудые урдаһаа олоор зүбшэн хэлсэдэг болоһон юм. Цехүүдэй хүдэлмэри ходо ходо шалгагдадаг, хангалтагүйгөөр хүдэлһэнэй шалтагаанууд элирүүлэгдэдэг болоһон байгаа.

Партийна организацинууд ажалай журам эбдэгшэдтэ эсэргүү, хүдэлмэришэдэй тогтосогүй байһые болюулхын түлөө тэмсэлдэ предприятинуудай коллективүүдые элсүүлһэн, тэндэхи профсоюзай ба комсомолой эмхинүүдэй, тэрэшэлэн республикын сүүд ба прокуратурын зургаануудай үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлһэн байна. 8 часай хүдэлмэриин үдэртэ, долоон үдэрэй хүдэлмэриин неделидэ ороһон, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай предприятинуудһаа, эмхи зургаануудһаа өөһэдын дураар гаража ошолгые хориһон ябадал журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай байһан.

Предприятинуудай партийна организацинууд бүтээн гаргагдадаг продукциин шанарые һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг болоо бэлэй. «Муу шанартай гү, али комплектнэбэшэ продукци гаргаһанай түлөө, промышленна предприятинуудай зүгһөө уялгата стандартнуудые сахяагүйн түлөө харюусалга тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1940 оной июлиин 10-най Указ үйлэдбэриин технологи һайжаруулха хэмжээ ябуулга хараалан бэелүүлхэ хэрэгтэ заводуудай коллективые элсүүлэн жагсааһан юм.

Хүдэлмэришэдые бэлдэхэ, тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Орон дотороо хүдэлмэришэдэй нөөсэ хүсэ бии болгохо тухай парти, правительствын шиидхэбэритэй зохилдуулан, ВКП(б)-гэй обком, БМАССР-эй СНК Улаан-Үдэ хотодо ремесленнэ ба түмэр замай училищинуудые, фабрично-заводской һургуули нээхэ тухай тогтоол гаргаа бэлэй. Буряад ороной промышленностьда жэл соо хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй дундуур тоо 1940 ондо 32,7 мянган хүн болоһон гэхэ гү, али 1937 онойхиһоо 1,5 дахин нэмэһэн байгаа.

Партийна организацинууд хүдэлмэришэдэй социалис мүрысөө хүтэлбэрилдэг, ороной түрүү предприятинуудай стахановецуудай үүсхэл дэбжэдэг байһан. Олон станок даажа хүдэлдэг хүнүүдэй хүдэлөөн, хэдэн мэргэжэлээр хүдэлдэг ябадал республика дотор үргэнөөр дэмжэгдэн дэлгэрээ һэн. 1940 оной һүүл тээшэ олон станок даажа хүдэлдэг 62 хүн ПВЗ-дэ бии болоһон байгаа. Үүсхэлшэ машинистнууд Кривонос, Папавин гэгшэдэй үүсхэл түмэр замай транспорт дээрэ дэмжэгдээ бэлэй. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дамжуулан дэлгэрүүлхэ зорилгоор стахановецуудай һургуулинууд эмхидхэгдэһэн, промышленностиин ба транспортын стахановецуудай районно, городской слёдууд үнгэргэгдэдэг байһан юм.

Гурбадахи табан жэлэй үедэ ажалай журам эли бодо бэхижэн һайжарһан, үйлэдбэриин үүсхэлшэдэй хүдэлөөн үргэдэн дэлгэрһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлһэн байгаа. Тиигэһэнэй үндэһөөр түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй турша соо республикын промышленна продукци бүхы дээрээ 142,8 процентээр нэмээ.

Промышленностьда ехэ мүнгэ зөөриин табигдаһанай ашаар ПВЗ-гэй, Зэдын комбинадай, мяханай комбинадай гол ба туһалбариин барилганuудые хэжэ дүүргэхэ, судна бүтээлгын заводые һэльбэн шэнэдхэжэ дүүргэхэ арга хангагдаһан байха. Ой модоной промышленностиин техническэ баазыень шэнэдхэн эмхидхэхэ хүдэлмэри түсэбэй ёһоор ябуулагдаа. Горячинска ба Мысовойн загаһанай заводууд баригдаһан, нүүрһэнэй промышленностиин үндэһэ һуури табигдаһан юм.

Республикын бүхы экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ дүүргэһэн транспорт улам хүгжөөгдөө бэлэй. Улаан-Үдэ Наушки хоёрой хоорондохи түмэр замаар 1939 ондо ябажа захалһан байгаа. Бусад түхэлэй—автомобильна, агаарай, гол мүрэнэй—транспорт хүгжөөгдөө һэн.

Нютагай ба кооперативна промышленностьдо горитой хүбилалтанууд боложо бэлэй. Шэнэ һалбаринууд, … металл болбосоруулгын, барилгын материалнуудай үйлэдбэринүүд бии болоһон байха. Республика дотор районно промышленность үнэндөө тогтом шэнээр байгуулагдаһан юм. Нютагай промышленностиин продукциие бүхы дээрэнь 1937 онойхитой жэшэбэл, 1940 ондо гурба дахин ехэ болоһон байгаа.

1941 ОНОЙ ФЕВРАЛЬДА болоһон ВКП(б)-гэй XVIII партийна конференци промышленностиин ба транспортын талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудта ехэ анхарал хандуулаа һэн. Дайнай аюулай ехэ боложо байхадань, промышленностиин ба транспортын эрилтэ хэрэглэмжэдэ, үндэһэн зорилгонуудта партийна организацинуудай анхаралые эрид шууд хандуулха, тиихэдээ хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын хэрэг һуларуулжа болохогүй гэһэн эрилтэ тус конференци табяа бэлэй. 1940 оной дүн гаргаад, арадай ажахыгаа 1941 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые конференци һайшааһан юм.

Областной партийна организаци ВКП(б)-гэй XVIII конференциин шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, промышленность болон транспортын хүдэлмэридэ бүри ехэ анхарал хандуулха гэжэ зааһан байна. Партийна организацинуудай ударидалгаар мяханай комбинадай, ПВЗ-гэй, мелькомбинадай, Джидастройн, алтанай ба ой модоной промышленностиин предприятинуудай, Буррыбтрестын коллективүүд, Улаан-Үдын депогой паровознигууд, тэрэшэлэн нютагай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулаа бэлэй.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТАЛААР областной партийна организациин үмэнэ ехэ, бэрхэтэй зорилгонууд табигдаһан байгаа. Хоёрдохи табан жэлэй үедэ горитой амжалтанууд туйлагдабашье, хүдөө ажахы эрхилэлгын шанар ба тэрэнэй ашаг үрэнь үшөөл бирагүйшэг байһан. Мал ажал гээгдэжэ үргэлжэлһөөр байба. Республикын гурбадахи табан жэлэй түсэбэй ёһоор, газар тарялан эрхилэлгын шанарые саашадань улам һайжаруулха, хүдөө ажахын продукци бүри ехээр үйлэдбэрилэн абаха, малай тоогой, тэрэнэй ашаг шэмын ургалтые түргэдхэхэ, мүн колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ гэжэ хараалагдаһан юм.

«Колхозуудай хамтын газарые үрилгэ хороолгоһоо хамгаалха хэмжээнүүд тухай» гэһэн ВКП(б)-гэй ЦК-гай майн (1939 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүд колхозно байгуулалтын үндэһэ һуури бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай байгаа. Областной партийна организаци эдэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө олониитэ колхознигуудай тэмсэлые ударидан толгойлоо. Бууса шалаарай участогуудые, хамтын газарай хэды шэнээн байһые шалгаха хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Газар эсхэмжэлхэ, газарые хэтын эдлүүри болгон үгэһэн актнуудые шалгаха, алдуу дутууень заһаха хүдэлмэри ябуулагдаһан байха. Тиигэһэнэй үндэһөөр колхозуудай хамтын газарай хэмжээн 11,2 процентээр нэмээ бэлэй.

Нүүдэл ба нүүдэл шахуу ажахынуудые һуурижуулан түбхинүүлхэ, колхознигуудай хуторай ажахынуудые колхозно центрнүүдтэ урилуулан нүүлгэхэ хүдэлмэри республика дотор дүүргэгдэһэн байгаа. Энэ хэрэгтэ гүрэнэй зүгһөө нилээд ехэ мүнгэн табигдаа һэн. Гансахан 1939 оной хоёрдохи хахадта 600 ажахы түбхинэһэн байдалтай болоһон, хуторнуудһаа колхознигуудай 2273 ажахы урилуулан нүүлгэгдэһэн юм. Бусад ажахынуудые түбхинүүлхэ ба нүүлгэхэ хүдэлмэри 1940—1941 онуудта дүүргэгдээ бэлэй.

Эдэл жэлнүүдтэ партийна организацинуудай хүтэлбэри доро хүдөө ажахын жэжэ артельнүүдые һайн дураар нэгэдхэһэнэй үндэһөөр колхозуудые улам томодхохо хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. 1938 ондо 612 колхоз байһан аад, 1941 оной эхеэр 504 болоһон, тэдэндэ бүхы тарялашадай ажахынуудай 98,7 процентнь нэгэдэһэн байгаа.

Парти, правительство ороной индустриализаци хүсэндэ түшэглэн, МТС-үүдэй тоое жэл бүри олошоруулһан, хүдөө ажахын оньһожоруулгын хэмжээе улам дээшэлүүлһэн юм. Буряадай республика дотор жэл бүри хоёр-гурбан МТС тогтоогдодог байһан. Тиин 1941 оной эхеэр 30 МТС-тэй болоод байгаабди. Гурбан жэлэй турша соо МТС-үүдтэхи тракторнууд ба ашаанай автомобильнуудай тоо нэгэ хахад дахинһаа үлүүгээр, комбайнуудай—гурба дахин шахуу нэмээ һэн. Тэрэшэлэн колхозуудай өөһэдэйнь техническэ зэбсэгжэлгэ нэмэһэн байгаа.

Механизаторнуудые бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжараа. Суута т р а к т о р и с т к а н у у д П. Ангелина, П. Ковардак гэгшэдэй үүсхэлээр лэ 1939—1940 онуудта 1543 эхэнэр тракторист, 225 комбайнер бэлдэгдэһэн юм. Гурбан жэл хахадай турша соо механизаторнуудай ниитэ тоо хоёр дахин нэмээд, тэдээгээр гол түлэб хангагдаһан байгаабди. Гэхэ зуура, механизаторнуудые бэлдэлгын шанар үшөөл дутамаг байһан. Партийна организацинууд МТС-үүдэй хүдэлмэришэдэй дунда ябуулдаг ниитэ-политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэреэ һайжаруулһан, механизаторнуудай социалис мүрысөө толгойлһон байна. ВКП(б)-гэй обкомой шиидхэбэриин ёһоор, механик Ковалевскиин, комбайнер Цырендоржиевай, тракторист Варфоломеевэй, түрүү тракторна бригаданууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн юм.

Трактораар бүтээгдэдэг хүдэлмэриин хэмжээн нилээд нэмээ бэлэй. 1941 ондо республикын колхозуудай 80 шахуу процентые МТС-үүд хангадаг болоһон байгаа. Энэнь колхозно тарялашадтай хүдэлмэришэн ангиин холбоо барисаае улам батадхаха, колхозно байгуулалтые бэхижүүлхэ, хүдөө ажахыгаа хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ туһа дүхэм болоо һэн.

МТС-үүдэй туһаламжын ашаар колхозууд шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаһан байна. Гурбан жэлэй турша соо республика доторхи тарилгын талмай, түрүүшын ээлжээндэ мал ажалтай аймагуудта, 15 процентээр үргэдхэгдөө. 1940 оной үеэр олонхи буряад колхозууд хартаабха, овощ таридаг болоод байгаа. Эдэ ургамалнуудые тариһан талмай 2 дахин шахуу нэмээ бэлэй.

Областной партийна организаци хүдөө ажахын хүдэлмэри хаһа сагһаа соонь, амжалтатайгаар бүтээхэ, газар тарялан эрхилэлгын шанар улам һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ ябадал туйлаа һэн. Олохон колхозуудта дүршэл ехэтэй үбгэдэй соведүүд, туршалгын участогууд, хата-лабораторинууд, үндэр ургаса туйладаг ефремовскэ звенонууд тогтоогдоһон юм. Партиин XVIII съездын шиидхэбэринүүдые, «Ниитын мал ажал хүгжөөхэ хэмжээ ябуулганууд тухай» (1939 оной июль) ВКП(б)-гэй ЦК-гай, СССР-эй СНК-гай тогтоолые үндэһэ болгон, областной партийна организаци ниитын мал ажал хүгжөөхын түлөө колхознигуудай тэмсэл толгойлоо. Мал ажалай хуушан фермэнүүдые бэхижүүлхэ, шэнэ фермэнүүдые тогтоохо хэмжээн абтаһан байна. Нэгэ хахал—хоёр жэлэй турша соо 462 шэнэ фермэ эмхидхэгдэһэн юм. 1941 оной эхеэр колхозуудай 80 гаран процентнь гурбаад фермэтэй болоод байгаа. Республикын мал ажалай фермэнүүдтэ хүдэлхын тула колхозно коммунистнууд болон комсомолшуудай 20-һоо 40 хүрэтэр процентнь эльгээгдээ һэн. Мал ажалда хүдэлхөөр хүнүүдые бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдаһан. Гурбан жэлэй хугасаа соо тэдэнэй тоо нэгэ хахад дахин шахуу нэмэһэн, гаража ошолгонь хороһон байна.

Областной партийна организаци сабшалангай үтэг һэргээхэ, сабшалангай талмайе, тэжээлэй ургамалнуудай тарилга үргэдхэхэ, тэдэнэй ургаса дээшэлүүлхэ зорилгоор хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байгаа. Уһа тараадаг һубаг ханаабуудые һэргээхэ, шэнээр бариха хүдэлмэри хэгдэһэн юм. Гурбан жэлэй турша соо хээрын сабшалангай талмай гурбанай нэгэ хуби шахуугаар үргэдхэгдэһэн, үбһэ ногооной ургаса дээшэлһэн, үбһэ бэлэдхэлгын хэмжээн нэгэ хахал дахин шахуу нэмэһэн байха. 1938—1941 онуудта мал ажалай элдэб янзын 2416 байра баригдаа.

Партийна организацинуудай ажал ябуулгын, колхознигуудай шэн зорилгато ажалай аша туһаар 1941 оной эхин тээшэ малай тоо толгой нэгэ хахад дахин шахуу нэмэһэн байгаа. Племенной хэрэг эмхидхэһэнэй үндэһөөр малай үүлтэр һайжараа.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй, ВСХВ-дэ хабаадагшадай зэргэ жэл бүри олошоржо байгаа. 1940 ондо бүхы колхозуудай табанай нэгэн шахууль, республикын аймагуудай дүрбэнэй нэгэниинь ВСХВ-дэ хабаадаха эрхэтэй болоһон. 1941 ондо ВСХВ-дэ үргэнөөр харуулагдахаар Мухар-Шэбэрэй аймаг, БМАССР бүхы дээрээ баталагдаһан.

СОВЕТ АРАДАЙ баян дэлгэр, болбосоронгы байдалые саашадань улам һайжаруулха хэрэгтэ парти, правительствын зүгһөө саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргагдадаг байгаа. 1940 ондо национальна доходнай 1913 онойхиһоо 6 дахин ехэ болоһон юм. Ажалай хүсэ абаха колхозник бүхэнэй мүнгэн олзонь гурбан жэлэй туршада 38,8 процентээр, колхозно урхэтын олзо—67,1 процентээр дээшэлээ. Энээнһээ уламжалан эд бараа хэрэглэсэнь эрид ехээр нэмэһэн, соёлой хэрэгсэлнүүдэй талаар эрилтэ хэрэглэмжэнь бүри ехэ болоһон байгаа.

Ажалшадай гэр байрын-ажаһуудалай хангагдаса һайжараа. Гурбан жэлэй туршада Улаан-Үдэ хотын гэр байрын фонд хоёр дахин нэмээ һэн. Бусадшье городууд, районно центрнүүдтэ болбосон болгохо хүдэлмэри, гэр байрын-коммунальна ба соёлой эмхи зургаануудай барилга хэгдэһэн байна. Республикын колхозуудта мүн лэ ехэ барилга хэгдэжэ эхилһэн юм. Хүн зоной тоо илангаяа хото городуудта ехээр нэмэһэн байгаа.

Гурбадахи табан жэлэй туршада буряад арадай түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл болбосорол амжалтатайгаар хүгжөөгдөө. һурагшадай тоо 44 мянгаһаа 63,6 мянга хүрэтэрөө нэмэһэн. һургуулинуудта үхибүүдые түрэлхи хэлэн дээрэнь һургалга үргэдхэгдэһэн байгаа. Багшанарай кадрнууд пединститудаар, багшанарай хоёр институдаар, хоёр педучилищаар, тэндэхи заочно отделенинүүдээр бэлдэгдэдэг байһан. 1939 ондо ород үзэгүүдые үндэһэ болгожо шэнэ алфавит абаһан ушарнай буряад арадай соёл ба хэлэ бэшэгые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай байгаа. Поэзиин, прозын, драматургиин талаар горитой зохёолнууд (Х. Намсараев, Ц. Галсанов, Ж. Тумунов, Д. Дамдинов, Ч. Цыдендамбаев болон бусадай) бэшэгдэһэн. Ород ба бусад арадуудай уран зохёолшодой олохон зохёол буряад болгогдожо оршуулагдаһан юм.

Республика дотор колхозно-совхозно театр эмхидхэгдэһэн, тусхай мэргэжэлтэй оркестр бии болгогдоһон байна. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай тоо улам нэмээ. 1941 оной эхеэр уншалгын 181 байшантай, 525 клуб ба улаан булантай, ниитын 236 библиотекэтэй болоод байгаабди. Бүхы аймагуудай центрнүүдтэ соёлой байшангууд бии болоһон юм. Тэрээнһээ гадна гурбан музей, 147 кино-түхеэрэлгэ хүдэлдэг байһан. Эдэ жэлнүүдтэ арадай уран һайханай бүлгэмүүд олоор эмхидхэгдээ.

Литература ба искусство хүгжөөхэ хэрэгтэ түйлаһан амжалтануудай 1940 ондо Москвада буряад искусствын декадын болохо үеэр харуулагдаа һэн. Агууехэ Октябриин ашатуһаар сүлөөрһэн арадай соёл гэгээрэлэй асари ехэ ургалтые, манай ороной арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаае энэ декада элирхэйлэн харуулаа. Парти болон правительство Буряадай литературын ажал ябуулагшадай, искусствын мастернуудай зохёол бүтээлэй амжалтые үндэрөөр сэгнээ бэлэй. Буряадай хүгжэмтэ-драмын театр Ленинэй орденоор шагнагдаһан, тэрэнэй уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Г. Цыдынжаповта СССР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон юм.

Буряад ороной ажалшад Коммунис партиин хүтэлбэри доро ябажа, дайнай урда тээхи гурбадугаар табан жэлэй үедэ республикынгаа экономико болон соёлые хүгжөөхын түлөө, социализм саашадань хүгжөөхэ, батадхахын түлөө тэмсэлдээ нилээд ехэ амжалта туйлаа.

М. ИВАНОВ,
Е. ТАРМАХАНОВ,
түүхын эрдэмэй кандидадууд.

Швейцариһаа Россида бусажа ябаха замдаа В. И. Ленинэй Стокгольмдо ородой бүлэг политэмигрантнуудтай байһан үень.

1917 оной апрель.

ТАСС-ай фотохронико.

«Россида бусахынгаа урда тээ».

Уран зураашан И. Беляковагай зураг.

ТАСС-ай фотохронико.

РАССКАЗ—АЙХАБТАР ДАЙШАЛХЫ ЖАНР

«Буряад үнэн» газетын хуудаһанууд дээрэ буряад рассказуудай хүгжэлтэ тухай А. Соктоевой, Ч. Цыдендамбаевай һанамжанууд толилогдобо. Энэ ехэ һайн гээшэ. Гэбэшье иимэрхүү хөөрэлдөө бүри үнинэй эхилхэ ёһотой байһан байгаа. Эндэ өөһэдөө уран зохёолшодшье, шүүмжэлэгшэдшье гэмтэй гэжэ һанагдана.

Һүүлэй арба гаран жэлэй турша соо буряад хэлэн дээрэ олон рассказ бэшэгдээ. Зариман очерк, зураглал бэшээдшье, тэрэнээ рассказ гэһэн байха. Нүгөө зариман ямаршье доторой удхагүйгөөр, хазайһан тээшэнь хатиилаад, арбаад хуудаһан болоол һаань, баһа рассказ гэһэн байха. Нэгэ үедэ рассказ бэшээгүй хүн хүн бэшэ, энэ хадаа эгээл бэлэн жанр гэжэ ойлгогдоод байһан юм. Нэгэ хэдэн рассказ бэшээд, уран зохёолшошье боложо дүүрэбэб гэһэн нүхэд бии һэн.

Теэд рассказ гээшэ өөрын айхабтар шанга хуулитай, литературын эгээ түрүү жанрнуудай нэгэн болоно. Ондоо үгөөр хэлэбэл, рассказ хадаа уран зохёолдо «тагнуулшадай» үүргэ дүүргэгшэ боложо үгэнэ. Харин тагнуулда хурса нюдэн, мэргэн гарһаа байха, айхабтар ехэ шадабари хэрэгтэй гэжэ хүн бүхэндэ мэдээжэ. Ямаршье литературын шанар эгээ түрүүн рассказаараа тодорхойлогдодог байха юм.

Өөрөө олон эрхим рассказуудые бэшэһэн Чимит Цыдендамбаев рассказуудай орёо хүндэ жанр байһан тухай тон зүб бэшэнэ. Би энэ богонихон тэмдэглэл соогоо тэрэнэй рассказууд тухай хэлэхэгүйб. Юундэб гэхэдэ, эндэ бүхэли монографи хэрэгтэй. Шүүмжэлэгшэдэй энээн тухай үнинэй һаналаа табла һаань болохо байгаа.

Би энэ тэмдэглэл соогоо таби гаран онуудай залуушуулай бэшэһэн рассказуудай гансахан гол удха тухай хэлэхэеэ һананаб.

Мүнөө тэрэ үедэ бэшэгдэһэн рассказуудай оройдоо хэдыхэниинь лэ уншагшадай һанаанда торолдоһон байна. Жэшээлхэдэ, А. Жамбалдоржиевай «Минии Ангарын хабар», Н. Очировай «Газарай хани», К. Цыденовэй «Хээрэ», Д. Эрдынеевэй «Бүлэ» гэжэ рассказуудһаа бэшэ ондоо юумэн минии зүрхэ сэдьхэлдэ үлөөгүй.

Теэд энэ бага бэшэ байгаа. Гушаад дүшөөд онуудай рассказуудай эхэнхинь урданай байдал зураглаһан үльгэр онтохоной удхатай, тойроод байһан ажабайдалаар оройдоо һонирхоогүй шэнги байдаг һэн. Харин эдэ рассказууд соо тэрэ үеын ажабайдал зураглагдаһаншье һаа, тон халирхайгаар, дабхар дабхар, гоё һайхан үгэнүүдээр хэлэгдээд лэ, хүнэй зосоохи һанал бодол, абари зан, шэг шарай харуулагдангүй үлэшэдэг байгаа.

Энэ талаар бодожо үзэхэдэ, дээрэ дурдагдаһан авторнуудай рассказууд манай литературада үнэхөөрөө шэнэ шата боложо үгэһэн юм. Эдэнэрэй бэшэһэн зарим рассказууд дээрэнь нэрэ обогыньшье табяагүй һаа, бэшэһэн маягаарнь, уянгаарнь хэнэй бэшэһэн рассказ бэ гэжэ танихаар, илгаруулхаар һэн.

«Газарай хани» гэжэ Н. Очировай рассказ соо газаа талаһаань юуншье болоногүй. Гатаб үбгэн һэеы гэр соогоо һуутараа, мориёо тэргэлжэ, колхозой центр ошоно. Тэндэ байхадаа, замбуулин руу хэмэл одон табигдаа гэжэ мэдэнэ. Тэрэ үбгэн энээндэ баярлажа, дэбхэрнэ, хашхарнашьегүй. Тингэбэшье энэ урданай малша буряад хэмэл одон соо миниишье хубита бии гэжэ ойлгоно. Юундэб гэхэдэ, Гатаб үбгэн совет ажалша хүн ха юм. Манай орондо хамаг юумэн хуу бултанаймнай ха юм. Тиимэһээ тэрэ үбгэн газар дээрэ һууһандаа бүри урматай, энэ түрэһэн газартаа бүри ехэ дуратай болоно. Игэжэ Н. Очировай рассказ соо газар замбуулин хоёрой холбоон хүнэй эгээ зосооһоо, үнэншэмөөр харуулагдана.

А. Жамбалдоржиев «Минии Ангарын хабар» гэжэ ехэ хүнгэнөөр, уянгатайгаар бэшэгдэһэн түрүүшынгээ ном соо студентнэрэй, залуушуулай ажабайдалһаа этигэмээр образуудые манай литературада асараа һэн. Хабар, дуран, наран — эдэ болбол залуу авторай темэ байгаа. Гэбэшье бүри тиихэдэ Жамбалдоржиев энэ ехэ темээрээ наадана гэжэ һанагдагша бэлэй. Тэрэ үедэ манай литературада ороһон залуушуул соо А. Жамбалдоржиевһаа хүнгэнөөр, ульгамаар алишье тээшэнь, ямаршье темэдэ бэшэдэг хүн үгы һэн.

К. Цыденов байгаали зураглахадаа тон бэрхэ хүн. Урдань манай рассказууд соо байгаали яһала бэшэгдэдэг байгаа. Зүгөөр хүнэй зосоохи байдал байгаали хоёр тон амяараа шэнгеэр үзэгдэдэг һэн. Теэд энэ оройдоо тиимэ бэшэ байгаа. Залуу авторай «Хээрэ» гэжэ эрхим рассказ энэ дээрэ хэлэгдээшэдэ жэшээ боложо үгэнэ.

Зунай сагта хүдөө нютагта үбһэшэд отог соо байрланхай. Зүгөөр һаянай бороо ороод, тэдэниие хүсэд ажаллуулнагүй. Үбһэшэд сагаа элдэб хөөрөөгөөр үнгэргэнэ. Гайхалтай хөөрэлдөөнүүд болоно. Намсарай үбгэн урданайнгаа байдал тухай хөөрэбэ. Тэрэ залуу ябахадаа Сэжэб гэжэ баян хүнэй басаганда дуратай байһан байба. Сэжэбэй эсэгэ Намсарайе өөрынгөө хүбүүнэй түлөө арын хүдэлмэридэ Архангельск зарлагада эльгээбэ. Намсарайн тэндэһээ бусажа ерэхэдэнь Сэжэбынь ондоо баян хүндэ хадамда гарашаһан байба. Гушаад оной үеэр нюдарган баяшуулые сүлэхэ болоходо, Сэжэбэй үбгэн ойдо гараба. Намсарай зүблэлэй түрүүлэгшэ байһан тула хойноһоонь намнажа ошоходонь, Сэжэбынь һүүлшынгээ амин дээрэ байба. Үбгэниинь тэрэнээ буудаһан байгаа.

— Намайе хүсөөр энэ хүндэ хадамда үгөө һэн. Мүнөө ябахагүйб гэхэдэмни, алан буудаба. Бишни шамда дуратайб. Басагыемни харалсаарай, — гээд Сэжэб үхэшэбэ. Хажуудань орёолтотой хэбтэһэн басагыень Намсарай гэртээ асарна. Басаганиинь хори гаран наһатай болоод байна.

Энэ рассказ авторай нэрэһээ бэшэгдэнхэй. Хэрбээ мүнөө газаа орожо байһан бороо, байгаали, һарата һүни энэ рассказ соо этигэмээр харуулаагүй һаа, бидэ үбгэнэй хөөрөөндэ хүсэд этигэхэгүй һэмди.

Д. Эрдынеев «Газарай амисхаал» гэжэ рассказуудайнгаа түрүүшын ном соо хүдөөгэй байдал, гэр бүлын харилсаан тухай һонирхолтойгоор бэшэнэ. Иимэ темэ болбол тон хүндэ байха юм. Зүгөөр юрын зүйл соо гол утаһыень татажа гараад, рассказ болгохо гээшэ айхабтар хүшэр хэрэг.

Би эдэ гол шэг bariһан дүрбэн авторнуудай рассказууд дээрэ зорюута тогтобоб. Минии һанахада, табяад оной эхин багаар эдэл шэглэлнүүд манай рассказуудай гол шэглэл болоо гэхэ байнаб. Би иигэжэ хэлэхэдээ, алдуушье гаргажа болооб. Теэд яахабши, бэе бэеэ заһахын тула энэ хөөрэлдөөн эхилээ ха юм даа. Мүн энэ үедэ Б. Санжинай «Шэнэ заншал», һүүлшэг тээ Ц. Шагжинай «Эрхим нүхэд», Б. Мунгоновой «Үглөөнэй наранаар» гэжэ номууд гаража, авторнуудайнь мэргэжэлээ дээшэлүүлһыень харуулна һэн. Табяад онуудта манай рассказууд шэнэ хүгжэлтэ абаһан байна.

Би эндэ ехэнхинь шэнээр рассказ бэшэхэ мэргэжэлэй бии болоһон тухай хэлэһэн байнаб. Энэмнай бага бэшэ хэрэг гэжэ үшөө дахин дурданаб.

Гэбэшье манай рассказууд саашадаа удхынгаа талаар айхабтар ехэ хүгжэлтэ абангүй, нэгэл үедөө байшаһан шэнги болоно. Рассказууд соогоо уянга, аялга гаргажа, абари зан оруулжа шададаг нэгэнэймнай рассказ нүгөөдынхиһөө ондоо болоо. Теэд энээнһээ саашаа хэр ошоо гээшэбибди? М. Шолоховой «Хүнэй хуби заяан» шэнги рассказ бэшэгдээ гү? Үгы.

Юундэ бэшэгдээгүй гээшэб? Бэлиг шадабари, ажабайдалай һургаал дутаа гэлэй. Теэд энэ болоно гү эгээ ехэ шалтагааниинь?

Минии һанахада, эндэ үшөө ондоо шалтагаан бии. Рассказ гэнтэ маниие һонирхуулхаа болишоо. Бултадаа бидэнэр повесть, романуудые бэшэжэ эхилээбди. Би повесть, романуудые бэшэхэдэ муу гэнэгүйб. Зүгөөр рассказайнгаа хамаг нюусые шудалаагүй аад, ехэ жанрта ороходо онсо аюултай байна. (Зариман оройдоо рассказ бэшээгүй аад, сэхэ романда ородог. Энэ ондоо асуудал). Би мүнөө эндэ юун тухай хэлэнэбиб гэхэдэ, манай зарим повестьнуудай темэ, удхань, сюжедынь ямаршье рассказһаа ондоо бэшэ, харин тэрэнээ олон хуудаһан болгожо һунаагаал һаа, повесть гэдэг болообди. Харин повесть баһал өөрынгөө онсо түхэлтэй, рассказһаа тад ондоо болоно гэжэ марталга болохоёо һанаһан байна. Би эндэ повестьнуудые бэшэхэгүй һэмди гэнэгүйб. Манда яһала һайн повестьнууд олон. Гэбэшье дээрэ дурдагдаһан жэшээнүүд бии.

Мүн шүүмжэлэл тухай хэдэн үгэ хэлэхэ һанаан байна. Энэ дээрэ дурсагдаһан дутагдалнууд манай литературын (гансашье манай бэшэ) тон үбшэнтэй асуудал болоно. Эдэ бүгэдые нарин нягтаар шэнжэлжэ үзэхөөр саг ерээ. Манай шүүмжэлэгшэд энэ асуудалые оройдоо хайхардаггүй гэжэ яажа болохоб.

Эндэ тэндэ статьянуудые гаргадаг, томо монографинуудые бэшэдэг. Зүгөөр тэдэнэй зариманиинь энээнһээ саашаа оройдоо ошоногүй.

Сэхыень хэлэхэдэ, тэдэнэр манай уран зохёолшодтой, залуушуултай халуун хани барисаа байгуулха байгаа.

Һүүлэй үедэ буряад хэлэн дээрэ яһала һайн рассказууд гарана хаям. Энээндэ жэшээ болгон, Д. Мункоевой «Бүргэд» гэжэ ном дурдамаар. Энэ ном авторайнь хёрхо хурса нюдэтэй, рассказ бэшэжэ шадаха һайн мэргэжэлтэй байһан тухайнь хэлэнэ. «Буряад үнэн» газетын хуудаһанууд дээрэшье, «Байгал» журналдашье энэ залуу нүхэрэй рассказууд тухай яһала хөөрэлдөөн гараһан байха. Мүн һүүлэй үедэ Б. Ябжанов «Майтагсаан бидэ хоёр», «Нёлбоһод», «Тэмсэл» гэхэ мэтэ эрхим рассказуудые бэшээ. Энэ тоодо, Ильэ Намсараевай рассказуудые дурдажа болоно. ... жэлэгшэднай эдээн туша ... хэлээгүй.

Ород литературада мүнөө В. Астафьев, С. Никитин, ... Е. Носов, И. Проскурин ... рассказ бэшэлгын хүгжэлтэ ... шатада хүргэбэ. Гэбэшье ... рэйшье урда хүшэр орёо ... тохёолдоно. Зарим асуудал ... манай буряад рассказай ... бэрхэшээлнүүдтэл тон адли ... нартай байха юм.

Тэдэнэр нёдондо «Литер... зетын» хуудаһанууд дээрэ ... тухай тон зүб һанамжан... лоо. Нэгэ һанамжа соонь ... та очерк, зураглалтай адли ... лана, энэ хадаа буруу, ... лой эгээ дайшалхы жанрые ... гүй тэмдэг гэжэ хэлэгд... Нээрээшье бодоод үзэхэдэ ... А. Чеховэй «Хирург» гэжэ ... удхаараа мүнөөнэй ямаршье ... һаа дутахагүй. Теэд иимэ ... шэхын тула ямар ехэ ... ажабайдал хэрэгтэй гээшэб! ... лааршье таараха хэмжээн ... рассказ бэшэдэг хүнүүдтэ ... болохо һэн.

Мүнөө энэ талаар Москва... журналнууд һайшаалтай ... дые абажа байна. Манай ... журнал, газетэнүүд иимэ ... дые дэмжэнэ гээшэ гү? ... гэжэ һанагдана.

Рассказуудай саашанхи ... тухай хөөрэлдөөн мүнөө ... байгаа уран зохёолшодой ... гол хөөрэлдөөнүүдэй нэгэ... лохо жэшээтэй.

Ц. ГАЛ...
уран зох...

Манай ХӨӨРЭЛДӨӨН

ГОЛ ШЭГЛЭЛ— ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ

Манай корреспондент поэт Алексей Бадаевта хэды асуудалтайгаар хандаба.

Асуудал: Болохоёо байгаа Буряадай уран зохёолшодой съезд тухай юун гэжэ хэлэхэ байнат?

Харюу: Манай Буряадай уран зохёолшодой съезд хадаа дэлхэйн хүн түрэлтэнэй агуу ехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтаха гэжэ бэлэдхэжэ байһан үедэ нээгдэхэнь.

Үнгэрһэн 4 жэлэй хугасаада манай литературада нэмэжэ ороһон бүхы зохёолнуудые хаража үзэхэдэ, уран зохёолоймнай хүгжэлтэ арсашагүй, амжалтамнай ехэ байна.

Мүнөөнэй үе сагайнгаа амисхаалые уран һайханай үндэр хэмжээндэ бэшэгдэһэн зохёолнууд соогоо зураглаха, совет хүнүүдэй ажал хэрэгые, ажабайдалые, һанал бодол болон ухаан сэдьхэлыень шадамар бэрхээр, гүнзэгы зүбөөр, этигэмэ хурсаар зураглан харуулха гээшэ совет уран зохёолшодой нангин уялга болоно. Энэ уялгаа Буряадай уран зохёолшод муу бэшээр бэелүүлнэ гэхэдэ алдуу болохогүй.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ хэдэ хэдэн шэнэ романууд, олон тоото повесть, рассказууд, поэмэ болон шүлэгүүд бэшэгдэжэ хэблэгдээ. Нютагай уран зохёолшодой номууд жэлһээ жэлдэ гансашье Улаан-Үдэдэ бэшэ, Эрхүүдэ, Шэтэдэ, Новосибирск болон Москвада гаража байна.

Болохоёо байгаа съезд дээрэ буряадай уран зохёолшод түйлаһан амжалтанууд болон дутагдалнууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хэлсэхэ, саашанхи зорилгонуудаа хараалха байна.

Асуудал: Манай поэзиин гол шэглэл ямар байнаб?

Харюу: Бодото поэт юртэмсэ дэлхэйе, хүнэй сэдьхэл мэдэрэлые өөрынхеэрээ, тодо хурсаар, образноор хэдышье зураглажа шадаа һаа, зохёолынь гражданска эршэ ульһатай, партийна шэнжэтэй байха ёһотой. Энэнь хадаа поэдэй нийтын ажабайдалда ямараар хандадагые, партингаа, арад зоноймгоо урдахи харюусалтые хэр ехээр мэдэрдэгые элирүүлжэ үгэнэ.

Мүнөө үедэ гражданска эршэ ульһатай поэзи совет поэзиин түшэг тулгуури болоһон байна. Иимэ зохёолнууд совет поэзиин, тэрэ тоодо буряад поэзиин гол хубинь байһан юм.

Манай ахамад зохёолшод Хоца Намсараев, Жамсо Тумунов, Цокто Номтоев, Бато Базарон, Цэдэн Галсанов, дунда үеын уран зохёолшод Николай Дамдинов, Дамба Жалсараев болон бусад Эхэ ороноо, Буряад нютагтаа зорюулһан гражданска эршэ ульһатай эрхим һайн шүлэгүүдые бэшэһэн, хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, амжалта илалтада уряалха хэрэгтэ угаа ехээр нүлөөлһэн, нүлөөлжэшье байдаг.

Аха нүхэдэйнгөө энэ һайн һайхан ёһо заншалые залуушуул хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа, саашань бүри хүгжөөхэ зэргэтэй байһаниинь мэдээжэ.

Асуудал: Алексей Данилович, та мүнөө залуушуул тухай дурдабат. Шэнэ халаан тухай юун гэжэ бодонот?

Харюу: Залуушуул ахамад нүхэдэйнгөө амжалта түйлалтануудһаа һургаал заабари абан, үндэһэн литератураа саашань бүри ехээр хүгжөөхэ байһаниинь элитэ. Һүүлэй хэдэн жэлдэ уран зохёол бэшэжэ эхилһэн, мүнөө һаял хүсэеэ туршажа байһан, түрүүшынгээ номуудые хэблүүлһэн залуушуул манай эндэ олон.

Тиимэһээ эдэ нүхэдэй болбосорол хүгжэлтэдэ болохоёо байгаа съезд угаа ехэ удха шанартай.

Өөрын темэтэй, өөрсэ илгаатай, хонгёо хоолойтой бэлиг түгэлдэр нүхэд залуушуулай дунда олон. Мэлс Самбуевые Лопсон Тапхаевһаа, Георгий Дашабыловые Цырен-Дулма Дондогойһоо шүлэгүүдээрнь илгахань хямдахан байдаг.

Эдэнһээ гадна Булат Жанчипов, Баатар Зодбоев, Владимир Намсараев, Борис Цыренов, Галина Раднаева гэхэ мэтэ залуу нүхэд һонирхолтой зохёолнуудые бэшэнэ.

Асуудал: Съезд та ямар амжалтатайгаар угтахатнайб?

Харюу: Амжалташ гэхээр юун байхаб. Һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн шүлэгүүдни Буряадай номой хэблэлдэ энэ жэлдэ хэблэгдэхэнь. Мүн Москвагай «Советская Россия» хэблэлдэ «Сагнай нимэ юм гү?» гэһэн номни һаяда гарахань. «Советский писатель» хэблэлдэ «Сур харбаан» гэһэн шүлэгүүдэй согсолбори тушаагаад байнхайб. Һаядаа түбэй хэдэн журнал, газетэнүүдтэ шүлэгүүдни хэблэгдэхээр зууршалагданхай.

Асуудал: Саашанхи түсэбөө хөөрэжэ угыт?

Харюу: Һүүлэй сагта философско удхатай найман мүртэй шүлэгүүдые бэшэжэ туршанаб. Бусад шүлэгүүдэй хажуугаар энэ туршалгаяа саашань үргэлжэлүүлхэб. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа, агуу ехэ багша тухай шүлэгүүдэй цикл бэшэнхэйб, саашадаашье бэшэхэ түсэбтэйб.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО ХИЛЫН ГААНАҺАА

УЛААН-БААТАРТА МИТИНГ БОЛОБО

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Совет хэлхеэ холбооной хэмэл одоор телевизионно дамжуулгануудые абаха «Орбита» станциин һуури апрелиин 12-то эндэ баярай оршон байдалда табигдаа гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Энэ станци Советскэ Союзай хүсөөр ба мүнгэ зөөреэр бодхоогдохо юм.

Монголой ниислэлэй станциин һууриие табилгада зорюулагдаһан, Монголой ниислэлэй ажалшадай митингын болоходо, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Д. Моломжамц үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. Советскэ «Молния-1» гэжэ хэмэл одоноор Советскэ Союзай телевизионно программые сэхэ дамжуулха «Орбита» гэжэ станциие Монголдо байгуулга манай ороной политическэ ба культурна ажабайдалда шухала ушар болохо байна. Энэ хадаа Монголой телевидениин программые баяжуулха, СССР-тэ коммунизм байгуулгатай, совет хүнүүдэй ажал ба ажабайдалые али бүхы талаһаань телевиденеэр хаража, танилсаха арга боломжо хүн зондо олгохо байна. Энэ хадаа Москвагай телецентрээр дамжуулан, Европын аха дүү социалис оронуудай телевидениин программые, уласхоорондын оршон байдалда зорюулагдаһан дамжуулгануудые хараха арга боломжо маанадта олгожо үгэхэ гээд тэрэ мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй правительствада, аха дүү совет арадта баясхалан хүргэжэ байһанаа МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй правительствын, бүхы монгол арадай зүгһөө Д. Моломжамц элирхэйлэн мэдүүлээ.

ПАТРИОДУУДАЙ СОХИЛТОНУУД

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Вьетнамай элдэб районуудта американ ба сайгон арминуудай 35 сэрэгэй бүхэлэлтэнүүдые арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнууд апрелиин 13-да буудаа.

Сайгонһоо баруун-хойшоо 90 километртэ оршодог Тайнинь ба 64 километртэ оршодог Даутиенгын райондохи США-гай сэрэгэй баазанууд, тэрэ шэлэн Фанчангдахи США-гай агаарай-сэрэгэй бааза артиллериэр эгээн лэ шангаар буудагдаа гээд Рейтер агентствын Сайгондохи корреспондент мэдээсэнэ. Эдэ районуудта байрлаһан американ армиин подразделенинүүд ехэ хохидолдо ороо.

„АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛЭЙ“ ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-тэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэ ажалшадай шухалын шухала хэрэг болонхой. Түрүүшын коммунис субботнигой 50 жэлэй ойе совет арадтай хамта ГДР-эй олониитэ тэмдэглэбэ. Социалис ёһоор шэнэ байдал зохёолгодо тусгаар шухала үүргэ дүүргэхэ субботнигой удха шанар тухай В. И. Ленинэй хэлэһэн тухай, «Агуу ехэ үүсхэлэй» түүхэ тухай газетэнүүд, статья болон корреспонденцинүүд соогоо хөөрэнэ.

Ажалда коммунис ёһоор хандалга ГДР-эй ажалшадай ухаан бодолдо гүнзэгы ехээр нэбтэрэнхэй. Хэдэн олон миллион эрхэтэд өөһэдынгөө үүсхэлээр, һайн дураараа, түлөөһэгүйгөөр республикын тогтоһонһоо хойшо арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хэдэн зуун миллион час соо хүдэлжэ, гүрэндэ угаа ехэ хэмжээнэй мүнгэ зөөриин туһаламжа үзүүлээ. Бүгэдэ арадай энэ хүдэлөөн ГДР-эй 20 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулагдажа, улам бүри үргэнөөр дэлгэржэ байнхай.

ГКП-гэй СЪЕЗД НЭЭГДЭБЭ

ЭССЕН. ТАСС-ай корреспондентнүүд Ю. Борисов, В. Серов иигэжэ дамжуулна:

Эндэ Рурай хүдэлмэришэдэй түбтэ апрелиин 12-то Германиин Коммунис партиин (ГКП) нэгэдэхи съезд баярай оршон байдалда нээгдээ. Эссенэй һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн томо зал соо мянга гаран делегат суглараа.

Эдэнэр Баруун Германиин элдэб районуудһаа эндэ ерэһэн байна. Эдэнэр — хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнүүд, интеллигенциин түлөөлэгшэд болоно. ФРГ-гэй профсоюзуудай, түрүү үзэл баримталдаг демократическа организацинуудай түлөөлэгшэд съездын айлшад боложо байлсаа. Тэрэшэлэн харин айлшад — аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо КПСС-эй түлөөлэгшэд съездэ ерээ.

«Гүрэниие болон общественные демократическа ёһоор шэнэдхэхын түлөө нэгэдэмэл ябуулга хэхэ тухай» ГКП-е байгуулха талаар федеральна комитедэй түлөөлэгшэ Курт Бахман элидхэл хээ.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Космонавтикын уласхоорондын үдэр Монголой Арадай Республикада үргэнөөр тэмдэглэгдэнэ гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Улаан-Баатарай түбэй газетэнүүд энэ ушарта бүхэли хуудаһануудые зорюулаа. Түүхэдэ анха түрүүн замбуулинай дайда руу ниидэн гараһан совет хүнэй габьяагай хүндэлэлдэ зорюулагдажа, авиациин ба космонавтикын үдэр байгуулагдаа һэн гээд газетэнүүд һануулна. Космонавтикын Эхэ орон болохо Советскэ Союз дэлхэйдэ научно-техническэ дэбжэлтын талаар түрүүлжэ ябана, замбуулинай дайдые амгалан зорилгоор, хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулжа шэнжэлэн мэдэхэ программые шууд сэхээр бэелүүлнэ гээд «Үнэн» газетэ бэшэнэ. Совет хүнүүдэй оюун бодолой ашаар замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар түрүүшын шухалын шухала алхамууд хэгдээ, асари ехэ шэнэ түйлалтанууд саашадаа лаб түйлагдаха гээд монгол хэблэл тэмдэглэнэ.

США-гай АРМИДА ДАЙН СЭРЭГТЭ ЭСЭРГҮҮ ХҮДЭЛӨӨН ДЭЛГЭРНЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Бидэнэр солдадууд байһан тулада Вьетнамдахи дайнай үедэ хамагай түрүүндэ ехээр хохидолдо оронобди. Бидэнэрэй нилээд оломнай армида баалалтаар татагдаа, энэ угта тааруугүй, хуули бусын дайн байлдаае үргэлжэлүүлхын тулада маанадые хүсөөр барижа байна. Маанадай үүсхэһэн бэшэ дайнда тулалдажа, хосорхыемнай маанадые баадхана».

Джексон Фортдо (Урда Каролина штат) байрладаг американ солдадуудай бэшэг сооһоо эдэ үгэнүүд абтаһан байна. «Вьетнамдахи дайн байлдаанда эсэргүүсэн нэгэдэһэн солдадууд» гэһэн дайн сэрэгтэ эсэргүү организаци энэ бэшэгэй текстэй хуудаһануудые фортын солдадуудай дунда тараана.

Тус организаци Джексон Фортдо һаяхан бии болоо юм. Тэрээндэ түрүүшээр имагтал негрнүүд, пуэрторикынхид ородог байтаа һаа, харин мүнөө Вьетнамдахи дайн байлдаае тааруугүй гэжэ үнэншэн этигэһэн сагаан шарайта солдадууд олоороо ородог болоо. Вьетнамһаа бусажа ерэһэн солдадууд мүн лэ энэ организацида оролсоно.

Американ арми дотор дайн сэрэгтэ эсэргүү хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ, энэ хүдэлөөн залуу солдадуудай ухаан бодолдо ехэ нүлөө үзүүлнэ гээд Джексон Фортдо организациие байгуулһан хори наһатай негр Джо Майлз Нью-Йоркдо апрелиин 11-дэ болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

ШЭНЭ КИНО

АПРЕЛЬДЭ ХАРУУЛАГДАХАН...

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинопрокадай конторынхид В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан, мүн уранһайханай, научно-документальна шэнэ шэнэ фильмүүдые харуулхыень республикымнай хото хүдөөгэй кинотеатрнуудта, клубуудта эльгээгээ. Эдэнэй дунда Камил Ярматовай бэшэһэн **«Буря над Азией»** гэһэн фильмын үргэлжэлэл болохо **«Всадники революции»** (сценаринь Михаил Мелкумов Камил Ярматов хоёрой) гэжэ фильм харагшадай анхарал татамаар.

Тус фильм дотор харуулагдаһан үйлэ хэрэгүүд олон жэлэй саада тээ болоһон юм. Узбегэй хүдэлмэришэд болон таряашад Улаан Армиин сэрэгшэдтэй хамта ябажа тэмсээ, харата муухай хэрэг үүдхэһэн сагаантанай үлэгдэлтэй, дотоодын дайсадтай тулалдаа.

Тэрэ үедэ Бухарада сагаантанай банданууд шэбээлһэн юм. Эдэнэй дунда хаанай армиин дээдын ноёд, мусульман шажаниие баримталагшад-бандидууд бии байһан. Тиимэһээ тэдэнэр Совет засагай хүтэлбэрилэгшэдые, революционно түрүү үзэл бодолтой хүнүүдые нэгэ нэгээр хюдажа, Туркестанай правительствада эсэргүү хорото ябадал хэхээр бэлэдхэжэ байба.

Теэд энээнэй гол һабагшыень оложо, аюултай хэрэгыень усадхахын тула тусхай эскадрондо даалгагдаһан тухай энэ фильм дотор дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнхэй.

Үшөө тиихэдэ Н. Богдановай туужын удхаар бэшэгдэһэн **«Первая девушка»** (сценаринь А. Сахаров Б. Яншин хоёрой) гэжэ фильм дотор 1919 ондо комсомольско ячейкэ байгуулжа хүтэлбэрилһэн түрүүшын басаган Александра Ермаковагай ... баяд, ноёдтой эрид ... тэмсэһэн тухай харуулаг... фильмын удха гол түлэб ... гэй түрүүшын комсомольск... кэ байгуулга ба хүлгөөт... оной комсомолшууд тухай ... дэнэ.

Тэрэнһээ гадна С. Т... бэшэһэн сценари дээрэ ... нэрэмжэтэ киностудида ... даһан **«Новенькая»** гэһэн ... мые баһал һонирхожо ха...

Москвагай арбан ... Валя басаганай ажабайд... хэһэг сооһоо тэрэнэй ... эрмэлзэл ба гимнастикын ... рин эрдэм шудалжа алдар ... гараһан тухай энэ фильм ... мэ гоёор зураглана. Энэ ... гол рольдо спортын мастер ... Елисеева буулгагдаһан ...

Энэ һарада «Ленфильм» ... студида буулгагдаһан «... **«Минута с Лениным»**, П. ... ков, В. Синицын хоёрой ... «Азербайджан-фильм» ... диин буулгаһан **«Живое ... Ильича»**, «Мосфильм» ... диин **«Журавушка»** гэһэн ... мүүд харуулагдаха байна. ... тиихэдэ «Ленин ходоо ...» гэһэн уряа доро **«Расска... нине»** **«Ленин в Октябре»** ... **нин в Польше»**, «Шесто... **«Залп Авроры»**, «Именем ... **ции»**, **«По путевке Ленина»** ... **нин в Казани»**, «Кинодо... **о В. И. Ленине»**, «В далеко... **шенском»**, «В годы испы... **«Н. К. Крупская»**, «Друг ... **— Миха»**, «Пламенный ... **ционер»**. **«Связной двух ... ций»**, **«О самом человечном ... близи России»**, «Знамя ... болон **«Через горы врем...** һэн олон тоото уран... хроникально-документальн... но-популярна фильмүүд ... даха.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Уран зохёолой бэелүүлхэ үндэр үүргэ» гэһэн түрүү бэшэг. Хабарай тарилгада бэлэдхэхэ тухай асуудалаар Н. Кондрашовой статья. «Апрелиин 12-то бэелүүлэгдээ» гэһэн гаршаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: бүхэсоюзна коммунис субботнигой республикын промышленна... прияти, колхоз болон сов... үнгэрһэн тухай тусхай ... нууд.

Гурбадахи хуудаһанда: ... дай уран зохёолшодой VI ... зорюулагдаһан тусхай ...

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... нютагай һонин. Хилын ... абтаһан мэдээсэлнүүд ... һонин. Соносхолнууд.

ФУТБОЛ

ТҮРҮҮШЫН ТЭНСЭЛГЭ

«Сэлэнгэмнай» хэр бэлдэжэ байнаб? Нёдондонойхидо орходоо хэр наадаха хаб? Иимэрхүү асуудалнууд манай футболдо дуратайшуулай һанаае үнихэнэйл зобоонги. Яахадааб гэхэдэ, командадамнай зарим тэды хубилалта болоо, шэнэ футболистнууд командада абтаа ха юм. Тиибэшье һаань, эдэ асуудалнуудта даб дээрэ харюу үгэхын аргагүй, үшөөл эртэ байна гэжэ һанагдана.

Апрель һараһаа эхилжэ, «Сэлэнгын» футболистнууд урда зүгэй стадионууд дээрэ хэдэн уулзалга үнгэргэһэн байна. Эдэ наадануу юу харуулааб гэбэл, командын гэшүүд һорилгоёо яһала һайнаар үнгэргөө. барag бараг командануудта тиимэшье бэлэхэнээр булигдаадхиха хэбэргүй янзатай. Апрелиин хоёрто «Сэлэнгэ» команда «Крылья Советов» гэжэ (Куйбышев город) нэгэдэхи бүлэгэй шанга командатай тэнсээ һэн. Нааданай дүнгынь—0:0. Удаань Калинин городой «Волго» командатай уулзахадаа, 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхёо бэлэй. Энэ команда нилээд бараг гэжэ тоологдодог юм.

Үнгэргэгдэһэн эдэ наадануд юрэл хүсэеэ туршалгын уулзалганууд байгаа. Тиибэшье һаа, манай командын яһала гэмгүй бэлэдхэлтэй байһыень эдэ уулзалганууд гэршэлнэ бшуу.

Уржадэр Краснодар городто манай «Сэлэнгэ» Штабын СКА командатай уулзаа. Эдэнэр футболоор СССР-эй кубок абахын түлөө мүрысөө юм. Энэ календарна наадаяа улаан-үдынхид һайнаар үнгэргөө гэжэ үсэгэлдэр манда мэдээсэбэ. Нааданай эхилһээр 14 минутын үнгэржэ байхада штээрхинэй добтологшо Калашников түрүүшын бүмбэгэ манайхинай ворота руу сохижо оруулаа. Уулзалгын түрүүшын хахадта, тодорхойлбол, гушадахи минутын ябажа байхада «Сэлэнгын» добтологшо Анатолий Жуйков харюугай бүмбэгэ сохижо оруулһан байна. 1:1 гэһэн тоо нааданай 90 минутын туршада хубилаагүй. Командануудай тэнсээд байхадань, нааданай гуримай ёһоор, үшөө нэмэлтэ 30 минута үгтэдэг юм. Эдэ 120 минутын туршада алишье командань шүүжэ шадаагүй, нааданиинь тэнсэлгээр дүүрээ. Нааданай гуримай ёһоор, эдэ хоёр команда дахинаа уулзаха юм. Энэ уулзалгань үсэгэлдэр үдэшэ орой болоо. Нааданай ямар дүнтэйгөөр дүүрэһэн тухай хожомынь мэдээсэхэбди.

С. БАДМАЕВ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора— ... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря— ... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства— ... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленн... строительства—61-35, советского строительства и быта— ... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при ... те Министров БурАССР.

Н-00487. Зак. ...